

Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 7 februari 2019
(vervolg van de vergadering van 4 februari 2019)

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht

Vergadering 7 februari 2019

BESTUUR, EUROPA EN MIDDELEN

Debat naar aanleiding van de Jaarrekening 2017 op verzoek van de fracties SP, ChristenUnie, PvdA, PVV, 50Plus en PvdD.

Daartoe besloten

PS2019BEM01

Motie van wantrouwen M1, ingediend door de fractie van de SP, inzake motie van wantrouwen gedeputeerde Straat.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M2, ingediend door de fractie van de SGP, inzake onafhankelijke toets.

De motie is ingetrokken.

Daartoe besloten

Motie M2a, ingediend door de fractie van de SGP, inzake onafhankelijke toets.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 4 februari 2019, dienst/sector SGU, nummer PS2018BEM02, inzake bekrachtiging geheimhouding stukken met betrekking tot nadere overeenkomsten met de Combinatie BAM voor het project Uithoflijn.

Daartoe besloten

PS2019BEM02

STATEN (provinciale)

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 7 februari 2019, dienst/sector SGU, nummer PS2018PS03, inzake bekrachtiging geheimhouding inzake stukken Spoorgeschied.

Daartoe besloten

PS2019PS03

Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 7 februari 2019, dienst/sector SGU, nummer PS2018PS02, inzake bekrachtiging geheimhouding inzake stukken MTO.

Daartoe besloten

PS2019PS04

Daartoe besloten

Presentielijst vergadering 7 februari 2019

Voorzitter:	mr. J.H. Oosters, commissaris van de Koning
Griffier:	dr. R.J. Poort
VVD	mevr. J.J. van Doesburgh-Ferweda, Loenen aan de Vecht mevr. ir. A.A. Ens, Amersfoort drs. J. Germs, Renswoude mevr. J.A. Godschalx-Dekker, Abcoude drs. A.H.L. Kocken, Utrecht R. van Reenen, IJsselstein drs. R.C. te Velde, Maarn
D66	mevr. H. Chidi, Amersfoort mevr. drs. A.J. Dekker, Odijk M.J. de Droog Msc RA, Utrecht ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik S. Kraaijeveld, Utrecht P.D. Overkleeft, Utrecht
CDA	mevr. A.M. Schneiders, Utrecht ing. D.G. Boswijk, Wilnis mevr. T. Koelewijn-Koelewijn, Bunschoten drs. A. Mourik-Geluk, Utrecht C. Westerlaken, Lopik W.G.J. Wijntjes RA, Nieuwegein
PvdA	drs. C. de Kruijf, Leusden H.M. Lejeune-Koster, Linschoten ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort H.O. Suna, Soest
PVV	mevr. E.J. Broere-Kaal, Soest R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin ir. H. IJssennagger, Bilthoven drs. W.J. Ubaghs, Maarssen
SP	M.H.O. Boer, Bilthoven mevr. M.G. Goudriaan-Noordenbos, Maarssen mevr. A.M. Poppe, IJsselstein H. Toutouh, Nieuwegein
GroenLinks	drs. F.H.W. Bekkers, Bilthoven mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede ir. H.P. van Essen, Utrecht mevr. drs. E. Kotkamp, Nieuwegein
ChristenUnie	mevr. N. de Haan-Mourik, Amersfoort A.J. Schaddelee, Houten
PvdD	mevr. H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg W. van der Steeg, De Meern
SGP	B.C. van den Dikkenberg, Elst P.A. van Leeuwen, Rhenen
50Plus	mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland
Afwezig:	B.M.H. de Brey, Doorn (VVD) mevr. drs. A.W.T. Dercksen, Baarn (D66) mevr. drs. N. Eijsbroek, Utrecht (VVD) mr. drs. M.C.J. Groothuizen, Zeist (D66) J.M.W. Jansen, Baarn (CDA) drs. C.J. van Kranenburg, Driebergen-Rijsenburg (ChristenUnie) mevr. drs. N.A. Krijgsman, Utrecht (PvdA)

Leden van Gedeputeerde Staten:

drs. ing. P. van den Berg, Amersfoort
mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoevers, Zeist
mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort
drs. D.D. Straat, Zaanstad

Opening.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering van de Provinciale Staten van Utrecht die afgelopen maandagavond 4 februari is begonnen. Op dat moment hebben wij besloten de beraadslagingen vanavond voort te zetten.

Met kennisgeving zijn afwezig mevrouw Krijgsman, de heer Jansen, mevrouw Eijsbroek, de heer De Brey en de heer Van Kranenburg. De heer Boswijk zal later verschijnen. Zijn daarmee alle afwezigen genoemd?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! De heer Groothuizen en mevrouw Dercksen zijn afwezig. Mevrouw Schneiders komt wellicht wat later, afhankelijk van de lengte van de vergadering.

De VOORZITTER: Waarvan akte. Hebben wij dan alle afwezigen genoemd?

U hebt een agenda uitgereikt gekregen met als belangrijkste onderdeel het vervolg van het debat naar aanleiding van de jaarrekening 2017. Er is een tweetal statenvoorstellen aan de agenda toegevoegd ter bekrachtiging van de geheimhouding inzake van stukken.

Statenvoorstel bekrachtiging geheimhouding inzake stukken Spoorgesil.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk en blijft een sterstuk.

Statenvoorstel bekrachtiging geheimhouding inzake stukken MTO.

De VOORZITTER: Dit is een sterstuk en blijft een sterstuk.

Debat naar aanleiding van de Jaarrekening 2017 op verzoek van de fracties SP, ChristenUnie, PvdA, PVV, 50Plus en PvdD (vervolg).

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De PvdA heeft behoefte om iets te zeggen over de vergadering en waar wij staan. Afgelopen maandag hebben wij de vergadering geschorst, omdat er een stuk zou komen van de geschillencommissie. Ondertussen zitten er achter onze dubbele inlog 118 bijlagen.

De VOORZITTER: Mijnheer Van Muilekom, u maakt een punt van orde. Staat u mij toe om even te duiden waar wij staan in het debat. Dan bespreken wij het verdere vervolg van het debat zoals ik dat voor ogen heb.

Afgelopen maandag hebben de Staten gedebatteerd in een complete eerste termijn. Dat hebben wij gedaan op basis van de beschikbaar gestelde stukken; openbare stukken en stukken waarop geheimhouding rust. Aan het begin van de beantwoordingstermijn van het college heeft de heer Dercksen gevraagd of het stuk inzake het deskundigenadvies rond het spoorgesil alsnog direct beschikbaar zou kunnen komen voordat er verder gedebatteerd zou worden. Na een kort beraad van de fractievoorzitters hebben wij besloten eerst dat stuk te ontvangen en vervolgens vanavond het debat voort te zetten.

Ik ben onder de indruk van de hoeveelheid stukken die inmiddels gewisseld zijn rond de verschillende onderwerpen die aan de orde zijn. Ik kan mij voorstellen dat het voor velen van u moeilijk is om die veelheid in al zijn integraliteit tot u te nemen en vervolgens daarover te debatteren. Ik heb het goede voornemen dat ik er in het vervolgdebat op probeer te letten dat u tijdig en in enige samenhang de stukken toegezonden krijgt.

Er is gevraagd om een aantal stukken die zijn toegevoegd. Er is vanmiddag een stuk toegevoegd waarvan ik vanavond na overleg met de fractievoorzitters moest vaststellen dat de status van dat stuk te onduidelijk is om het onderdeel te maken van een openbaar of besloten debat. Daarom zullen wij dat vanavond niet doen. De andere stukken kunnen vanzelfsprekend met inachtneming van de vertrouwelijkheid wel een rol spelen in het debat. De fractievoorzitters waren het er met elkaar over eens dat het

in onze belangrijke rol van verantwoording naar de samenleving goed is het debat vanavond te voeren. Dus dat gaan wij doen. Daarbij geef ik aan dat u terecht behoefte hebt om nadere duiding te krijgen bij de stukken die geheim of vertrouwelijk zijn en daarover vragen te stellen. Het is wel van belang om vanavond een besluit over de vergaderorde te nemen. De gedeputeerde Straat zal daarom het aanbod doen om in een gezamenlijke besloten werksessie komende week die stukken te bespreken.

Met in achtneming van deze volgorde is mijn voorstel dat wij het debat hervatten op het punt waar het gestaakt is. Dat betekent dat de heer Straat namens Gedeputeerde Staten als eerste een reactie zal geven op uw eerste termijn. Gegeven de veelheid van nieuwe stukken en nieuwe inzichten is er een tweede termijn van de Staten voorzien waarvan de beschikbare tijd per fractie geen twee minuten, maar vier minuten is. Dat hebben de fractievoorzitters en de voorzitter van uw Staten zojuist besproken om u in de gelegenheid te stellen bij de nieuwe stukken nieuwe vragen te stellen aan het college.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! U heeft verteld wat er aan de hand is, maar om tot een fatsoenlijke vergadering en een goed overleg over stukken te komen mag je verwachten dat iedereen de tijd heeft om de stukken te lezen. Ik constateer dat er 118 bijlagen zijn verstrekt. Het zit mij dwars dat wij een zorgvuldig besluit willen nemen, maar geen tijd hebben gehad om al deze stukken te lezen. Ik snap dat iedereen vanavond dit debat wil voeren, maar vanuit de zorgvuldigheid verdient dit geen schoonheidsprijs. Dit moet niet nog een keer voorkomen. Achteraf krijgen wij misschien spijt dat wij het met deze snelheid gedaan hebben.

De VOORZITTER: Zijn er anderen die iets willen zeggen over de orde van de agenda?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik sluit mij aan bij wat de heer Van Muilekom hierover zegt. De overweging van mijn fractie om het debat wel te voeren, is omdat de coalitie vol gas doorgaat met vaststellingsovereenkomsten en dit het laatste moment is om daar nog wat van te vinden. Wij staan met de rug tegen de muur. Dat is heel vervelend, maar wij kunnen niks anders dan vanavond debatteren.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Bij het aanvragen van een spoeddebat is het de regel dat de termijnen wat korter zijn dan bij een normale statenvergadering waarvoor de termijnen geregeld zijn. Dat er bij een spoeddebat wordt geklaagd over de snelheid van de voorbereiding neem ik voor kennisgeving aan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! In een normaal debat krijg je de stukken ruim tevoren en niet nadat de eerste termijn is geweest.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Het zijn stukken waar soms een datum uit 2015 op staat. De vraag is waarom wij dat in het 'sinkhole' gegooid krijgen. Het is een drama. Het klopt niet. Het is heel erg jammer dat wij de stukken niet veel eerder hebben gekregen. Uiteindelijk hebben wij vaak genoeg gevraagd om informatie.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Gezien de hoeveelheid stukken hebben wij vanmiddag gearzeld en ons afgevraagd of dit een goed debat wordt. Wij hebben gekeken naar wat er in de stukken staat, wat wij al aan informatie hadden en of dit veel nieuwe informatie was of alleen verdieping die niet tot andere conclusies hoeft te leiden. Gezien het belang dat van verschillende kanten is uitgesproken dat er een debat plaatsvindt omdat er vragen van de oppositie liggen en omdat wij willen dat het proces rondom de tram doorgaat, lijkt het ons goed om vanavond het debat te voeren.

De VOORZITTER: Er is voldoende gewisseld. Met begrip voor de problemen met de hoeveelheid stukken en de snelheid, besluiten wij vanavond het debat voort te zetten dat maandag is begonnen. Het debat zal plaatsvinden langs de lijnen die ik u zojuist heb voorgesteld. Ik ga over tot de beantwoording door GS op de inbreng van de eerste termijn van de Staten. Ik geef het woord aan gedeputeerde Straat.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Afgelopen maandag was ik met mijn eerste drie zinnen begonnen. Het is goed dat wij dit debat met elkaar voeren. GS heeft de behoefte om verantwoording af te leggen over zaken die zijn gebeurd en in te gaan op het artikel in het Algemeen Dagblad. Er is veel gebeurd en GS heeft zich gerealiseerd dat wij en ik in het bijzonder namens GS daaraan hebben bijgedragen. Wij vinden het goed om argumenten te wisselen. Zeker als er twijfel is over bedragen. Het is een groot goed van onze democratie om argumenten te wisselen. Daarbij is er wel het gevaar van escalatie, vooral als het gevoel van onrecht wederzijds wordt bestreden. Ik probeer vanavond namens GS uit te leggen en te verantwoorden met als doel en resultaat om te de-escaleren en te verbinden.

Ik dank alle fracties voor hun bijdragen. Dank voor de schriftelijke bijdrage van de oppositiepartijen als voorbereiding op het debat waaraan wij maandag zijn begonnen. Het college heeft het zeer gewaardeerd dat u uw motieven uiteen heeft gezet. Ik heb uit uw schriftelijke bijdrage, uw bijdrage in het debat van maandag en in een aantal gesprekken met u afzonderlijk gemerkt dat veel van de motieven door ons allen worden gedeeld, namelijk onze bezorgdheid over de provinciale organisatie in deze moeilijke tijd. De meest recente cijfers uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek baren ons allen zorgen. Ik hoop dat de antwoorden op de vragen voorafgaand aan dit debat hebben kunnen aangeven hoe serieus wij deze cijfers analyseren en welke vervolgacties er komen.

Onze andere bezorgdheid gaat over het imago van de provincie Utrecht door de vertraging van de afronding van de jaarrekening, het gedeeltelijk stopzetten van de bevoorschotting door de minister, de nieuwsberichten over de Uithoflijn die ons allen onaangenaam verrassen en het lekken van geheime informatie. De oppositie heeft daarnaast een aantal opmerkingen gemaakt over de nieuwe overeenkomst van de BAM, de brief aan de minister over het stappenplan en mijn interview bij RTV Utrecht. Daarop zal ik terugkomen.

Naar aanleiding van de berichtgeving van afgelopen week, ga ik het vanavond met u hebben over vijf belangrijke onderwerpen: het proces van de jaarrekening, de aangifte van het lekken van informatie, de onderbouwing van de bedragen in de overeenkomsten, de uitlating in de krant en de overweging tot aangifte en de vaststellingsovereenkomst over de afronding van de lopende geschillen. Deze punten zal ik in mijn bijdrage langslopen. Daarnaast ga ik vooraf nog een aantal dingen zeggen. Naast het lekken, is het ons opgevallen dat er steeds vaker namen van onze medewerkers en oud-medewerkers in de media verschijnen. Dat betreurt GS zeer. Medewerkers wisten in enkele gevallen niet dat zij genoemd werden. Zij zijn bij de totstandkoming niet betrokken geweest. GS vindt het in het precaire debat over de Uithoflijn onnodig en ongewenst dat oud-medewerkers of medewerkers bij naam worden genoemd.

Afgelopen weekend hebben wij met de BAM overlegd of de bedragen in de overeenkomst die genoemd worden in het Algemeen Dagblad, in het openbaar genoemd kunnen worden. Dat is voor de BAM akkoord voor vanavond. Omdat het principeakkoord van de vaststellingsovereenkomst nog niet helemaal rond is, zijn deze bedragen nog niet openbaar. Desondanks kan ik mij goed voorstellen dat u daarop een toelichting wilt krijgen. Wij stellen daarom voor om een aparte werksessie af te spreken. Dat aanbod stond al voor 19 februari, maar dan hebben wij een afspraak met de gemeenteraad en het is een dag na de Statenvergadering. Mocht het lukken om deze werksessie volgende week alsnog te organiseren, dan zijn wij daar graag toe bereid.

Het proces van de controle van de jaarrekening door de accountant moet zorgvuldig en vraagt tijd, ook op het moment dat wij in blessuretijd zitten. Er is van onze zijde geenszins sprake van het onderschatten van de impact. Ik heb gemerkt dat het af en toe zo wordt gevoeld. Uw zorg deel ik. Laat ik dat samenvatten met een groot gevoel van ongemak bij het verloop van het proces van de jaarrekening. Hoe komt het dat het zo lang heeft geduurd, hoe is het ontstaan na de klokkenluidersmelding en het aanvullend onderzoek. Wij konden pas weer echt verder aan de slag met de afronding van de jaarrekening na de publicatie en de bestudering van de Integis-rapportage. Dat was in november/december 2018. Mijn inzet is steeds geweest om hard te blijven werken aan de afronding hiervan. Ik heb daarbij steeds geprobeerd om een mogelijke einddatum voor ogen te houden. Dat is een gevoelde verantwoordelijkheid

van mij en de ambtelijke organisatie. Ik heb gemerkt dat bij het noemen van een mogelijke datum, een overschrijding daarvan tot een debat leidt. De accountant noemt heel bewust geen data en dat begrijp ik heel goed, maar ik moet u laten zien dat wij alles op alles zetten, wetende dat er een kans is dat wij het niet halen. Dat gebeurde met name eind vorig jaar en op dit moment bij het stappenplan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! U zegt dat wij alles op alles zetten. Een aantal maanden geleden heb ik u gevraagd of u de moeite wilt nemen om ervoor te zorgen dat de ontslagen projectdirecteur gehoord werd door EY. Dat heb ik drie keer gevraagd en u heeft drie keer bevestigend geantwoord. Ik heb echter het idee dat het niet gebeurd is. In hoeverre heeft u alles op alles gezet om deze man ertoe te bewegen om te verklaren bij EY en wanneer gaan wij dat doen?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik herinner mij de vraag van de heer Dercksen of de provincie met de projectdirecteur een gesprek wilde aangaan. Daarop heb ik bevestigend geantwoord. Dat gesprek is nog niet geweest. In de hectiek van de afronding van de jaarrekening en alle andere dingen waar wij mee bezig zijn, is het er nog niet van gekomen. Ik kan mij niet herinneren dat u aan mij gevraagd heeft om het aan EY voor te stellen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Zo komt er nooit een afronding. Ik heb bij herhaling gezegd dat het voor ons van groot belang is dat deze man verklaart bij EY. Ik hoor dat men dat graag wil en dat de accountant intussen aan de provincie gevraagd heeft of zal vragen om dat een keer te regelen. Zolang dat niet gebeurt, kunt u zeggen dat wij er alles aan doen, maar staan er nog een paar posten open. Dan komen wij niet verder.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! U doelde vast op het moment dat de voormalig-projectdirecteur gevraagd is om mee te werken aan het Integis-onderzoek en dat hij dat niet heeft gedaan. U weet wat wij daarvan vinden. Dat hebben wij schriftelijk aan u laten weten, net zoals de accountant. Ik wil het nog een keer aan de orde stellen bij de accountant, maar de accountant heeft daarin een eigen verantwoordelijkheid om te kijken of zij nog met de voormalig projectdirecteur wil praten. Ik herinner mij dat u aan mij heeft gevraagd of ik dat gesprek aan wil gaan. Dat wil ik nog steeds, maar dat is nog niet gebeurd. Ik heb niet van u begrepen dat u een concreet verzoek naar de accountant deed, maar ik wil met de accountant overleggen hierover.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Daar moet geen onduidelijkheid over bestaan. Ik weet dat het een grote wens is van de accountant om met betrokkenen te spreken. Toen heb ik u gevraagd: zorg dat de voormalig-projectdirecteur genoeg comfort heeft zodat hij dat gesprek aangaat. Dat is van groot belang voor de waarheidsvinding in dit dossier. U heeft toen gezegd dat u dat gaat doen. Ik zei nog: "Neem anders contact op met zijn advocaat." Ik heb uw brief aan de voormalig-projectdirecteur gezien waarin staat dat hij vrijelijk kan verklaren, maar hij voelt zich klaarblijkelijk niet comfortabel genoeg. Doe dat alstublieft, want anders krijgen wij nooit een jaarrekening. Mag ik daar een simpel ja op?

De VOORZITTER: Ik geef eerst het woord aan de heer Van den Dikkenberg, daarna kan de gedeputeerde uw vraag beantwoorden.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag op een ander punt.

De VOORZITTER: Dan geef ik eerst het woord aan de heer Straat.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik zal contact opnemen met de accountant, want u heeft een signaal ontvangen dat ik niet herken. Als dat contact tot stand kan komen en daar behoefte aan is, dan doen wij daar ons best voor.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! U zegt dat u de impact van het accountantsonderzoek niet onderschat. Als ik dat leg naast de brief aan de minister van Binnenlandse

Zaken, dan staat daarin dat u de Integis-rapportage hebt gelezen en gewaardeerd en dat het geen impact heeft op de standen en stromingen. Deelt de accountant die conclusie die u naar de minister heeft geventileerd?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! In de beantwoording van de schriftelijke vragen zijn wij er vrij uitgebreid op ingegaan wat er mis is gegaan. In mijn bijdrage zal ik daarover iets zeggen, want ik realiseer mij dat er iets is misgegaan in de communicatie naar de minister. In de Financiële Audit Commissie (FAD) van 29 januari heeft EY gezegd dat er bij EY in de provincie verschillende beelden zijn geweest bij de invulling van de stappen. Dat is hier aan de hand geweest in het werkproces. Om dit soort misverstanden in het werkproces te voorkomen hebben wij afgesproken dat een stap pas als groen wordt aangemerkt als beide partijen hebben uitgesproken dat het in zijn geheel is afgerond. In de beantwoording van de vragen hebben wij geprobeerd zo goed mogelijk duidelijk te maken hoe het bij stap 6 mis ging, wat de interpretatie daarvan was en wat de consequentie daarvan was in onze interpretatie van het stappenplan voor andere groene kleurtjes. Dat betreurt ik. Wij staan in nauw contact met het ministerie en wij hebben bij het ministerie aangegeven wat er fout is gegaan. Het ministerie is daarvan op de hoogte. Dit is helaas misgegaan in dit proces. Daarvoor neem ik de volle verantwoordelijkheid. Het is helaas opgetreden in de snelheid, de afstemming en de verschillende interpretaties van het stappenplan.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik heb niet gevraagd naar het stappenplan. U zegt dat u de impact niet onderschat. Ik lees in de brief dat er geen impact is voor de standen en stromingen uit uw eigen analyse. Ik vroeg of de accountant die mening deelt. Als de accountant die mening niet deelt en er wel impact is op standen en stromingen, hoe kan ik er dan vanuit gaan dat u de impact van het onderzoek niet onderschat?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! U citeert uit de brief van december. Dat was vlak na het Integis-rapport en de inschatting die wij daar gemaakt hebben. Wij hebben er nog steeds vertrouwen in dat wij er goed uitkomen met de accountant, zonder dat ik zeg dat er geen opmerkingen of andere dingen uitkomen. Op dat moment was dat onze conclusie die wij gedeeld hebben. Wij hebben daarin een verantwoordelijkheid. Het is misschien minder duidelijk geweest dat het vooral onze interpretatie op dat moment was. Wij zijn bezig om minutieus door alle stappen te lopen. Ik zal er dadelijk op terugkomen bij welke stap wij op dit moment staan.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik ben benieuwd naar de exacte communicatie met de minister. De Staten hebben in de afgelopen twee à drie maanden drie keer een brief gezien met informatie aan de minister die naar ons idee onjuist was. Daarover is contact geweest met de gedeputeerde, met het verzoek dat te corrigeren naar de minister. Ik hoor u zeggen dat dit gecorrigeerd is. Die brief hebben wij niet gezien. Wat voor andere contacten zijn er dan buiten wat er voor ons zichtbaar is? Is er binnenkort nog een gesprek met de minister over dit soort dingen?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Er zijn twee brieven naar de minister gestuurd die u allebei gezien heeft. Na de laatste brief kwam het punt van de accountant pas naar boven. Wij dachten dat wij het goed met elkaar hadden afgestemd, maar dat bleek helaas niet zo te zijn geweest en de accountant heeft daarover een opmerking gemaakt. Dat hebben wij ambtelijk gemeld aan het ministerie. Daarna heb ik geen contact meer gehad met de minister. Heel binnenkort is er een gesprek met mensen van het ministerie van BZK met onze mensen om het stappenplan door te nemen en elkaar bij te praten. Dit gaat niet allemaal per brief, maar wij zijn in nauw contact met elkaar om dit soort misverstanden te voorkomen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Wij hoeven niet alle details te weten van het contact tussen de gedeputeerde en de minister en wat er ambtelijk allemaal gebeurt. Weet wel dat wij het op prijs stellen om daar op hoofdlijnen mee bekend te zijn. Het is prettig om ons daarover op latere momenten af en toe te informeren.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Als er voortgang is, dan zal ik u informeren. Ik stel voor dat ik het hierbij laat voor wat betreft de jaarrekening, want de meeste punten zijn in de vragen aan de orde geweest.

Het college maakt zich zorgen over het lekken van geheime informatie. Dit schaadt het zorgvuldige proces van de afronding van de jaarrekening en het heeft grote impact op medewerkers van onze organisatie. Voor de overheid geldt als hoofdregel dat die informatie openbaar is, tenzij het een bijzonder belang is dat informatie geheim moet blijven, bijvoorbeeld bij onderhandelingsresultaten met een marktpartij en personeelsdossiers. Dat is een gegronde reden dat bepaalde informatie door de provincie als geheim is aangemerkt en niet op straat mag liggen. Hier zit onze zorg voor ons personeel dat in een veilige werkomgeving moet kunnen werken waar geheime informatie geheim blijft plus de zorg voor voormalig personeel dat erop moet kunnen vertrouwen dat informatie niet wordt openbaar aan de pers.

In het AD-artikel lijkt informatie te zijn opgenomen uit het geheime Integis-rapport of uit interviewverslagen die gebruikt zijn voor de onderbouwing van het Integis-rapport. Daarnaast is er informatie gelekt over een personele aangelegenheid naar de Telegraaf. Dat is de reden dat wij aangifte hebben gedaan van lekken en dat er inmiddels contact is met de hoofdofficier van justitie. Dat is overigens een algemene aangifte van lekken. In de eerste termijn werd gevraagd of het een aangifte tegen PS was. Het is een aangifte zonder aanzien des persoons. Sterker nog, als je aangifte doet van lekken weet je meestal niet waar er gelekt wordt. Er is aangifte gedaan op deze twee punten van lekken. Dat wordt verder uitgewerkt.

Dan de onderbouwing van de overeenkomsten die onder andere in het Algemeen Dagblad aan de orde zijn geweest. De overeenkomsten zijn volgens ons goed onderbouwd. Er is geen grond voor frauduleus handelen. Er zijn heldere afspraken gemaakt over de meerkosten en de stellingname dat de miljoenen zoek zijn of ongezien verdwenen, dat de miljoenen betaald zijn waarvan volstrekt onduidelijk is waarvoor en zonder dat daar een tegenprestatie tegenover staat, is aantoonbaar onjuist. Ik heb een aantal sheets meegenomen om dit deel van mijn verhaal te verhelderen en stap voor stap toe te lichten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Als het allemaal zo aantoonbaar onjuist is, waarom wachten wij dan nog steeds op een jaarrekening?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Er zijn twee dingen die wij moeten onderscheiden. Ik zal in de sheets laten zien hoe het bestuur aankijkt tegen de discussie die deels in de krant is ontstaan en hoe de bedragen gegrond zijn dat wij kunnen aantonen dat er geen miljoenen zijn verdwenen. De accountant heeft daarnaast gekeken naar de rechtmatigheid en de juistheid van de onderbouwing van de bedragen. Dat is iets anders dan het verwijt in de krant dat er miljoenen zijn verdwenen. Dat zijn twee verschillende dingen. Over de verdwenen miljoenen heeft Integis de opdracht gekregen om te kijken of er sprake is van bevoordeling of frauduleus handelen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Het is maar net hoe je fraude definieert. Hoe is het met de rechtmatigheid en de structuur? Deze discussie hebben wij in de openbare vergadering van de accountantscontrolecommissie gevoerd. Zij onderzoekt of er goede handtekeningen zijn gezet, hoe het georganiseerd is en of het werk is geleverd dat men mag verwachten. Het proces dat ik tot nu toe heb gezien en naar aanleiding van het stuk dat wij gevraagd hebben, kan ik geen andere conclusie trekken dan dat het in 2018 veel beter is gegaan dan in 2017. Daarvan hebben wij geen jaarrekening. Ik vind u wat optimistisch en u komt niet met stukken om te claimen of het geld rechtmatig is uitgegeven. Dat is de vraag die in 2017 voorligt en in 2018 weer voorligt.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het lijkt mij goed dat ik door de bedragen heenloop die wij met de BAM zijn overeengekomen. Dan kunnen wij duiden hoe wij kijken naar die bedragen. Ik ben het met u eens dat de accountant haar werk zorgvuldig moet doen. Daaruit kan komen dat het wel klopt, maar dat er nog op- en aanmerkingen zijn. Deze haal ik zelf uit het Integis-rapport, want daar is de conclusie dat de juistheid en de volledigheid in de verslaglegging niet gewaarborgd is. In een aantal zaken moeten wij echt verbeteringen aanbrenge. Dat kan een verbetering zijn

van onze administratieve organisatie zonder dat het tot een zwaar oordeel leidt. Dat weet ik nog niet. Daarvoor is de controle van de jaarrekening. Wij hebben er wel vertrouwen in door hoe wij zien hoe bedragen onderbouwd worden en hoe ik u vandaag de bedragen uit de krant kan onderbouwen.

De VOORZITTER: Mijnheer Dercksen, ik stel voor om te wachten op de onderbouwing van de gedeputeerde. Dan krijgt u straks de gelegenheid om vragen te stellen.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik ben nieuwsgierig naar de sheets. Als er niks bijzonders is gebeurd, waarom wordt het VTW-dossier dan niet openbaar gemaakt? Wij hebben deskundige mensen in onze achterban die dan eens kunnen kijken naar de VTW's. Als er niks te verbergen is, waarom zijn deze dan niet openbaar?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben nog iemand die goed naar de VTW's kan kijken en dat is de accountant. In de auditcommissie raadde de accountant u af om door de 400 VTW's heen te gaan.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Dat was aan mij persoonlijk, want zij zag dat ik er niks van snapte.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Zij zei daarbij dat het een deel van haar controlewerk is. De VTW's zijn geheim, want er staat soms bedrijfsgevoelige informatie in. Zeker als het er 400 zijn, dan is het ingewikkeld om dat te scheiden. Een aantal VTW's heeft u gekregen, namelijk de VTW's waarover ik ga spreken. Ze zijn geheim minus de bedragen die ik zo ga noemen. Dat zijn wij overeengekomen om de helderheid te verschaffen. Ik ben blij dat de accountant hiernaar kijkt om ons een spiegel voor te houden hoe wij dat beter kunnen doen. Hopelijk kunnen wij u met onze uitleg overtuigen dat een aantal dingen beter zijn onderbouwd dan wij in eerste instantie dachten. Het is goed dat wij dat proces laten voor wat het is. Dat is mijn reden om aan te sluiten bij de accountant en niet met zijn allen 400 VTW's door te lopen.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Naast de accountant hebben wij hier een controlerende taak.

De VOORZITTER: Absoluut. De heer Straat vervolgt zijn betoog.

Sheet 1

5 overeenkomsten

1. Herijking Uithoflijn Planning (HUP- juni 2018) - verdragingskosten BAM
2. Afrekening (VTW189) uitwerking maatregelen stationsgebied (juni 2018)
3. Nadere overeenkomst SABUTO (VTW 150) (Vaartsche Rijn - USP, juni 2017)
4. Nadere overeenkomst (aug. 2016)
5. Vaststellingsovereenkomst (principeakkoord dec 2018) - afronding lopende geschillen

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik ga het met u hebben over vijf overeenkomsten, waarvan er drie zijn genoemd in het Algemeen Dagblad. De genoemde overeenkomsten in het Algemeen Dagblad zijn gekleurd. Ik zal er per overeenkomst op terugkomen. De eerste is de belangrijkste: de Herijking Uithoflijn Planning (HUP) gaat over de verdragingskosten van de BAM. De tweede is een VTW verzoek tot de wijziging van de verdragingskosten in het stationsgebied. Deze wordt niet genoemd in het artikel van het Algemeen Dagblad, maar is wel relevant voor de totaalbedragen. De derde is de nadere overeenkomst versnelling op het traject van SABUTO. Deze is in het Algemeen Dagblad genoemd, inclusief de vierde: de nadere overeenkomst uit 2016. Aan het eind van mijn bijdrage zal ik ingaan op de vaststellingsovereenkomst en het principeakkoord waarover de PVV onder ander schriftelijke vragen stelde, namelijk over de finale afronding van de lopende geschillen.

Sheet 2

HUP (juni 2018)

- Vertragskosten:
  - oorzaken bij opdrachtgever (bijv. stationsgebied en veiligheidssystemen)

- 1e bedrag dat de BAM inbracht € 16,6 miljoen
- Analyse door POUHL/kostendeskundige(n) € 9,7 miljoen
- Onderhandelingen
  - Uiteindelijke totaal € 10,3 miljoen
  - Afkoop risico's vervolg € 4,1 miljoen
  - Totaal € 14,4 miljoen
- Binnen budgettaire kaders PS (binnen € 84 miljoen)

Er zijn drie overeenkomsten genoemd in het Algemeen Dagblad. De belangrijkste is de aanpassing van het contract met de aannemer door de vertraging van de Uithoflijn, wat wij de Herijking Uithoflijn Planning (HUP) noemen. Deze is van juni 2018, maar loopt al van langer terug. Deze regelt vooral de vertraging waarover wij in februari 2018 gedebatteerd hebben en een afspraak hebben gemaakt over de € 84.000.000 en de anderhalf jaar vertraging die was opgetreden. Dit zijn overigens vertragskosten die bij de BAM zijn terechtgekomen, maar zijn veroorzaakt onder de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever. De werkzaamheden die het stationsgebied vertraagden leidden ertoe dat de BAM op een gegeven moment haar werkzaamheden moest uitstellen of anders moest programmeren. U herinnert u vast de discussies over de veiligheidssystemen. Daarvoor draagt de BAM geen verantwoordelijkheid, maar heeft soms wel geleid tot vertraging. Die vertragskosten hebben wij in deze overeenkomst met elkaar willen delen.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Dit zijn dus de zaken waarover het AD sprak? U zegt op de televisie dat u een bedrag van € 10.000.000 niet herkent, maar dat bedrag staat hier. Hoe kan dat?

De VOORZITTER: Het is goed dat de heer Straat eerst zijn toelichting afmaakt. Daarna krijgt u ruim de gelegenheid om vragen te stellen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag over de risico's.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik zal de hele sheet doorlopen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wij vragen een onafhankelijke blik op dit dossier. Op het eind van het proces risico's afkopen voor € 4.100.000 lijkt mij wat veel. U kunt alles op het scherm toveren, maar wat hebben wij daaraan als wij daarop geen onafhankelijke blik kunnen werpen?

De VOORZITTER: Ik stel voor dat de heer Straat de gelegenheid krijgt om de cijfers toe te lichten.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De onafhankelijke blik komt van de accountant, want zij kijkt momenteel naar deze overeenkomst. Dit gaat hoofdzakelijk over 2017, maar loopt door in 2018. Het gaat dus over beide jaren. De accountant kijkt hier zeker naar.

Ik zal de bedragen langslopen. Het eerste bedrag van € 16.600.000 is het bedrag dat in het Algemeen Dagblad gepubliceerd is en het bedrag dat de BAM inbracht in de toenmalige onderhandelingen die zijn gestart op basis van de vertraging die was ontstaan. Dit is het eerste bedrag dat de BAM op tafel heeft gelegd. Het bedrag van € 9.700.000 is opgesteld door een kostendeskundige. Overigens is het gebruikelijk bij een onderhandeling over een wijziging dat er door medewerkers bij de projectorganisatie gekeken wordt wat onze inschatting van de kosten is. In dit geval zijn er meer mensen die naar dit bedrag gekeken hebben. Het beeld dat het minder dan € 10.000.000 moet zijn, wordt bevestigd.

Daarna hebben de onderhandelingen pas plaatsgevonden tussen de BAM en de projectorganisatie. Uiteindelijk is afgesproken de verdragingskosten vast te stellen op € 10.300.000. Dat is een veel lager bedrag dan de BAM als eerste inbracht in de onderhandeling. De bewering is niet juist dat er niet is onderhandeld, maar er alleen een rekenfout van de BAM is gecorrigeerd.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik ben benieuwd naar het detail van de berekeningen. Heeft u uitgebreide berekeningen uitgevoerd per post, aantal maanden, uurtarief et cetera?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dit is het werk waar de accountant mee bezig is. Ik leg uit dat er een beeld is ontstaan dat er € 10.000.000 is verdwenen en hoe die onderhandeling gaat. Wij hebben een inschatting gemaakt van de kosten, dat was minder dan € 10.000.000. Daarover is onderhandeld. Daarbij spelen de feitelijke kosten en is er een onderhandelingsgebied. Daaruit is een bedrag gekomen dat dichterbij ligt bij onze kosteninschatting dan bij het eerste bedrag dat de BAM op tafel heeft gelegd. Het is vooral belangrijk dat wij met elkaar delen dat het verschil tussen de bedragen niet verdwenen is, maar dat er wel degelijk een onderhandeling is geweest die dicht bij de bedragen is gekomen van onze inschatting van de verdragingskosten.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Het is prima dat eraan gerekend is, zelfs meerdere keren. Daar verwijst u naar. Het geeft uw uitlating gezag dat er meerdere experts naar gekeken hebben en het ongeveer op € 9.700.000 uitkomt. Waar zijn de berekeningen van de experts?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Die berekeningen liggen onder dit soort stukken en zijn onderdeel van het onderzoek en de vragen die wij met de accountant doornemen. Daar horen deze thuis, want anders gaan wij elke euro langslopen. Het is goed om te laten zien hoe wij dit proces doorlopen, welk bedrag wij hebben ingebracht, welk bedrag de BAM heeft ingebracht en wat het resultaat van de onderhandeling is.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde zegt dat dit onze getallen zijn en of het klopt moeten wij afwachten, want wij moeten kijken wat EY ervan vindt. Dat lijkt mij niet de beste basis om te verwachten dat wij snel een jaarrekening van 2018 krijgen.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb u al gewaarschuwd voor 2018. Wij zijn al aan de late kant met de start van de jaarrekening. In dat opzicht zitten wij in zwaar weer. Het is lastig, maar het moet wel goed en zorgvuldig. Wat wij uit de jaarrekening van 2017 halen kan helpen om de onderbouwing van 2018 te verbeteren of aan te vullen, zodat wij daarvoor ons best kunnen doen voor de accountantscontrole. Op dit moment gaat het erom dat wij kunnen laten zien hoe wij dit soort processen doorlopen en waar wij dan op uitkomen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik maak mij daar grote zorgen over als wij de stukken die moeten bewijzen dat de rekeningen juist zijn niet kunnen overhandigen aan de accountant. Het afkopen van risico's is een discutabele arbitraire zaak. Daarom wil de oppositie de vaststellingsovereenkomst niet, want wij willen niet dat wij vaststellen dat de accountant in 2018 heeft gezegd dat wij € 10.000.000 teveel hebben betaald. U zegt dat dit uw getallen zijn, maar of deze kloppen weten wij niet. Dat wachten wij af totdat de accountant het heeft nagekeken. Zo kunnen wij niet verder.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dit is het werk van een accountant. De accountant controleert onze boeken. Dat doet zij extra stevig, omdat het Integis-rapport daartoe aanleiding geeft. Er wordt door de accountant minutieus door dit soort overeenkomsten gelopen. In onze arena probeer ik te voorkomen dat wij elke euro langslopen. Deze overeenkomsten zitten bij uw geheime bijlage en daar ziet u een kopje 'verdragingskosten'. Als u die bedragen bij elkaar optelt komt u uit op € 10.300.000. Ik toon aan wat hier staat en wil het beeld wegnemen dat bedragen verdwijnen, want dat klopt niet. Er is onderhandeld over het bedrag en dat bedrag is veel lager uitgekomen dan het

aanvankelijke bedrag dat in het AD is gemeld. Daar zitten onderbouwingen onder, maar deze liggen bij de controle van de boeken extra onder het vergrootglas. Dat proces moeten wij daar laten.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat onze eigen deskundigen al snel tot de conclusie kwamen dat het om een bedrag ging dat minder dan € 10.000.000 was. Daarover heb ik twee vragen. Wat vindt de gedeputeerde ervan dat de BAM € 16.600.000 claimt, want dat is veel meer? Waarom betaalt u € 10.300.000 als u ervan overtuigd bent dat de extra kosten niet meer dan € 9.700.000 zijn. Dat lijkt niet veel meer, maar is toch € 600.000.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! U heeft kunnen lezen dat er een rekenfout zat in de bedragen van de BAM. De € 16.600.000 was dus te hoog, maar ik ga niet over de kosteninschatting die de BAM op tafel legt. Wij maken een kosteninschatting die daarna onderdeel is van de onderhandeling. Dat kan voor een deel betekenen dat wij al overtuigd raken dat een aantal dingen vertragingkosten zijn die wij niet hebben meegerekend en de BAM in dat opzicht gelijk heeft. In elke onderhandeling is het zo dat je soms de middenweg opzoekt als je het niet helemaal eens bent met elkaar. Dat is een logisch proces. Het is niet raar dat het iets hoger uitkomt als wij inschatten dat het ongeveer € 10.000.000 is. Wij moeten vooral zien dat het aanvankelijke bedrag dat op tafel lag veel lager is uitgekomen en veel dichterbij de inschatting die wij gemaakt hebben. Dat is het goede nieuws en het nieuws om te laten zien hoe wij in dit proces zitten.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben het over de cijfers en muggenziften over € 14.000.000, € 10.000.000 en € 4.000.000. Er staat € 4.100.000 voor de afkoop van risico's en u zegt dat wij de accountant haar werk moeten laten doen. Hoe ter zake kundig is zij? € 4.100.000 afkooprisico terwijl de tram al bijna rijdt is best veel.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat is een mooi bruggetje om het bedrag van € 4.100.000 uit te leggen. Wij hebben risico's van het verleden afgekocht. Dat heb ik net uitgebreid uitgelegd. Vervolgens hebben wij het over het begin van 2018. Er waren nog allerlei onzekerheden in het project. Wij hebben gemerkt dat wij bij de vertragingkosten tegen dingen aanliepen die onder onze verantwoordelijkheid ontstonden, bijvoorbeeld dat er iets in het stationsgebied gebeurde waarvoor wij de BAM niet verantwoordelijk konden stellen. Om de snelheid erin te houden en niet steeds een discussie te hebben over de vertragingkosten, hebben wij met de BAM afgesproken dat zij de risico's afkoopt die er kunnen optreden. Dit zijn bijvoorbeeld de veiligheidssystemen onder de verantwoordelijkheid van de provincie, het stationsgebied onder de verantwoordelijkheid van de gemeente en extra mankracht onder de verantwoordelijkheid van de BAM zelf. Daarbij heeft de BAM de resultaatverplichting om op de datum die in de HUP is afgesproken klaar te zijn voor het proefbedrijf. Dat risico is gekwantificeerd op € 4.100.000.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Is dat voor 2017, 2016 of nog langer geleden?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat is vooral voor het eind van 2017 en het jaar 2018 tot en met dit moment.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik voel geen enkele aandrang om ooit te gaan skiën, maar als ik ga skiën weet ik op de heenweg dat ik het risico loop om mijn been te breken. Als ik naar huis rijd en mijn benen zijn nog heel, dan weet ik dat ik mijn benen niet gebroken heb. Wat is dan het afkopen van risico's uit het verleden? Het verleden is achter de rug en je weet dat je de risico's niet gelopen hebt. Waarom moet je € 4.100.000 betalen voor risico's uit het verleden waarvan je weet dat je ze niet te pakken had.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De € 4.100.000 is voor potentiële risico's in de toekomst.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! U had het net over de risico's van het verleden.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dan heb ik mij niet goed uitgedrukt. Dat heb ik wel gezegd, maar daarmee bedoel ik de € 10.300.000: de afkoop van risico's die al waren opgetreden en punten waardoor de vertraging ontstond. Wij hebben meegemaakt dat sommige delen van het stationsgebied later werden opgeleverd, waardoor de BAM bepaalde werkzaamheden niet kon doen. Die kosten kun je benoemen, dat zijn de risico's uit het verleden van € 10.300.000. Wij wisten dat er nog van dat soort risico's zouden kunnen ontstaan in de periode van 2018 tot nu, omdat een aantal dingen in het stationsgebied nog steeds niet af waren. Deze risico's hadden wij bij onszelf kunnen houden. Dan hadden wij deze € 4.100.000 niet hoeven te betalen, maar dan hadden wij alle risico's moeten dragen en weer in nieuwe overeenkomsten met de BAM moeten regelen. Toen hebben wij tegen elkaar gezegd: laten wij kijken of wij ervoor kunnen zorgen dat de BAM alle risico's overneemt en dat wij een nieuwe datum vaststellen waarvoor wij de aannemer verantwoordelijk stellen, zodat hij de volle verantwoordelijkheid neemt om op tijd klaar te zijn en de risico's te mitigeren als er iets ontstaat. Dat is gebeurd en dat is afgekocht.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Bij dit soort dingen is het interessant om het belang te volgen. Wie heeft er belang bij deze deal? Je gaat met een marktpartij in zee die een half jaar voor de finish kan inschatten hoeveel risico's er nog liggen. De provincie kan dat in dit geval eveneens inschatten. Waarom betaal je dan € 4.100.000 om risico's af te kopen, terwijl je het laatste deel van het proces goed kunt overzien en je dat doet met een marktpartij waarvan je weet dat die al behoorlijke verliezen leidt op het project en geen zin heeft om zich grote risico's op de hals te halen en dat te laten afkopen. Wat is het belang om het op die manier te doen?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het is een wederzijds belang, want het geeft de BAM de ruimte om het binnen de eigen verantwoordelijkheid te organiseren. Ons belang is dat wij ervoor zorgen dat het proefbedrijf kan rijden met de tram in de periode eind februari/begin maart. Wij voorzagen dat het snel tot een vertraging leidt als er risico's optreden. Als er een stevig risico optreedt kom je weer in gesprek, moet het geregeld worden en moet er een overeenkomst komen. Dat kan tot vertraging leiden. Die vertraging hebben wij bij de BAM neergelegd door te zeggen dat het klaar moet. Als risico's optreden, dan loopt dat snel in de miljoenen.

De volgende VTW die ik ga laten zien toont dat aan. Overigens ziet u dat bij Vaartsche Rijn waar wij in 2018 ontdekten dat de groefbreedte te smal was. Daarover hebben wij een afspraak gemaakt. Daar moest opeens veel menskracht bij om het snel voor elkaar te krijgen. Het risico om dat te organiseren ligt bij de BAM. Wij weten dat dit soort projecten snel in de miljoenen loopt. Dat hebben wij afgekocht. Dat is een afweging die je maakt in een project om ervoor te zorgen dat wij over een jaar klaar zijn. Het goede nieuws is dat het erop lijkt dat het gaat lukken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ligt daaraan een uitgebreide risicoanalyse ten grondslag of is dit gebeurd op basis van een telefoontje? Als ik daarnaar vraag, moet het dan nog opgesteld worden of ligt het ergens in het dossier?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het is onderdeel van de accountantscontrole. De accountant stelt precies dezelfde vragen als u. Er worden documenten aangeleverd en ik stel voor om het bij dat proces te laten. Ik heb het op dit moment niet bij de hand en weet niet precies hoe het eruit ziet. Het gaat erom dat er gewerkt wordt aan de verdieping van de onderbouwing: het punt dat Integis maakt en door de accountant is doorgevraagd bij ons. Daar wordt aan gewerkt en er worden stukken geleverd. Dat moeten wij afwachten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! U stelt uw gewicht achter deze sheet, maar zegt daarbij dat het bij de accountant ligt en u het niet weet. Dat is geen manier van besturen. U presenteert ons de berekening en als wij naar verdieping vragen zegt u dat de accountant daarnaar kijkt. U moet weten wat er precies achter de afkoop van risico's zit en of daar überhaupt een analyse achter zit. Die kennis moet u dragen. U moet weten dat er een uitgebreide analyse achter ligt waar u helemaal achterstaat en die de accountant morgen gaat goedkeuren.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb aangegeven wat de risicoanalyse in grote lijnen inhoudt, namelijk de risico's die wij zagen in het stationsgebied, risico's die wij zagen bij de veiligheidssystemen en eventueel extra inzet van de BAM. Vorig jaar, ten tijde van deze overeenkomst, wisten wij dat een aantal dingen nog niet zeker waren. Die risico's hebben wij afgekocht. Wij moeten een onderscheid maken of wij hier helemaal de diepte in gaan of dat wij vooral op het niveau van de overeenkomst, die u heeft gekregen, kunnen verklaren waarom bepaalde bedragen in een overeenkomst zijn gekomen en wat de gedachte daarachter is. Daarna is het van belang om de boeken goed te controleren, maar daarvoor hebben wij de accountant.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Om orde te scheppen in deze Babylonische spraakverwarring: afkooprisico's vervolg € 4.100.000. Ik vraag aan u waarom dat zo hoog is. U zegt dat het afkooprisico's uit het verleden zijn, maar later blijkt dat in de € 10.000.000 te zitten. Wat voor afkooprisico's zitten er in de € 4.100.000. Dat heeft u niet gezegd. Ik kan bedenken dat de BAM zegt: geef mij € 4.100.000, dan zal ik zorgen dat het allemaal op tijd klaar is en steek de € 4.100.000 in mijn zak. Zou dat zo kunnen gaan?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Als je risico's afkoopt dan kan het twee kanten opvallen, namelijk er treden meer of minder risico's op dan wij afgekocht hebben. Als het meer is dan hebben wij geluk gehad. Als het minder is, dan hadden wij het anders kunnen regelen. Daarin zit wel de afweging of het de moeite waard is, omdat wij hierdoor wel op tijd klaar zijn en geen gedoe hebben gehad over hoe wij met de risico's omgaan.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik vind € 4.100.000 een hele berg geld.

De VOORZITTER: Dat zijn wij met u eens.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik zit een beetje in het wereldje en ik probeer oprecht te begrijpen wat de gedeputeerde zegt. Hij is hier om te verklaren hoe de bedragen tot stand zijn gekomen. Dan zie ik € 16.600.000 minus een rekenfout van € 2.200.000 bij de BAM, dus € 14.400.000. De provincie zegt € 10.300.000 plus € 4.100.000. Dat komt uit op € 14.400.000. Dat is toevallig. Als ik u de risico's hoor noemen die daarin zitten, dan noemt u de bouwfout bij Vaartsche Rijn die hersteld moest worden en de veiligheidssystemen die de directie leverantie nog draagt en wij elke keer gerapporteerd hebben gekregen op de voortgangsoverleggen. Ik kom er niet precies uit wat er in de € 4.100.000 zit. Dat is een cruciaal onderdeel van deze sheet.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb geen ambitie om deze sheet nog verder uit te spitten naar de bedragen die hieronder zitten. Dan had ik deze bedragen wel meegenomen. Ik wilde vooral aantonen dat er in het verschil geen verdwenen miljoenen zitten. Procap heeft onafhankelijk naar deze overeenkomst gekeken, als bijlage bij het rekenkameronderzoek. Zij heeft de vertragingskosten doorgenomen en concludeert dat de kosten reëel zijn. In de onderbouwing moeten wij vertrouwen op de mensen daarachter die dit onderzoeken en daarover een oordeel vellen en een accountant die daarop een controle uitoefent. Natuurlijk wordt er in onze organisatie goed gekeken wat de inschatting is van de kosten, maar dit is hoe het tot stand is gekomen. Dat kunt u terugvinden in de bijlage die u heeft gekregen.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde is hier om rekenschap af te leggen van hoe het tot stand is gekomen, maar ik hoor geen rekenschap. Ik hoor alleen zaken die bij de aannemer liggen. Wat zit daar onder? Als dat niet onderbouwd kan worden, is het dan verdwenen?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Zo specifiek als de heer Van den Dikkenberg dat vraagt kan ik u dat niet geven. U heeft de stukken geheim gekregen. De onderliggende stukken zijn onderdeel van de vraag die de accountant stelt. Procap heeft hiernaar gekeken en geconcludeerd dat de onderbouwing van dit stuk reëel is. Na een stormachtige week waarin het beeld ontstond

dat er € 10.000.000 verdwenen is, is het de bedoeling van het college dat wij kunnen aangeven hoe de overeenkomsten zijn samengesteld, waar de bedragen vandaan komen en welke onderbouwing er onder ligt waardoor dit soort bedragen op deze manier zijn ontstaan. Dat heb ik u uitgebreid uitgelegd.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik ben niet op zoek naar de details, maar bij de € 84.000.000 overschrijding hebben wij uitgesproken dat wij hopen dat het daarbij blijft. Kunnen wij uit de risicoafkoop van de € 4.100.000 concluderen dat er geen euro voor de provincie meer bij komt, omdat de risico's vanaf juni 2018 bij de BAM gelegd zijn?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Voor het gedeelte van de BAM kunnen wij dat concluderen, want wij staan op het punt van de overdracht. Het project is echter complexer dan alleen de aannemer. De aannemer maakt ongeveer voor 20% deel uit van de kosten voor het hele project Uithoflijn. Dat moet u dus enigszins relativeren. Deze € 14.000.000 zit in de € 84.000.000. In de onderliggende kostenberekening van de € 84.000.000 is een inschatting gemaakt welke verdragingskosten zouden kunnen optreden door de BAM, Qbuzz of de chauffeurs die later op de tram zitten. Op dit moment zitten wij binnen de planning en binnen het budget. Als er niks anders optreedt, dan blijven wij binnen de € 84.000.000.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde zegt dus wel dat er geen cent extra meer naar de BAM toegaat in ieder geval totdat de tram rijdt.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Aan het eind van mijn betoog zal ik daarop terugkomen, want dan hebben wij het over een vaststellingsovereenkomst. Dat is een overeenkomst om alle lopende geschillen die er dan nog zijn met elkaar af te ronden. Daarvan kan ik alvast zeggen dat deze binnen de € 84.000.000 vallen en daarmee binnen de begroting die wij daarvoor hebben opgesteld en aan u hebben voorgelegd.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik kan zeggen dat wij op de accountant wachten, maar de collega's in de coalitie willen met vuur en kokend water een vaststellingsovereenkomst goedkeuren. Als je betaalt ben je je geld kwijt. Daarom vind ik het zo belangrijk dat wij dit weten voordat de accountant komt, want dan hebben wij betaalt. Uw verdedigingslijn is al een hele tijd Procap. Ik heb eens op de website van Procap gekeken en ik vraag mij af of zij een kostendeskundige in dienst heeft die dit soort specifieke dingen kan doorrekenen. Heeft zij getoetst of de VTW's nodig, doeltreffend en doelmatig waren. Waarom heeft zij niet de moeite genomen om contact op te nemen met de interne kostendeskundige?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik weet niet precies hoe Procap in elkaar zit, maar Procap is ingehuurd door uw Rekenkamer op uw verzoek voor het rekenkameronderzoek. Ik citeer daaruit dat zij door alle VTW's gelopen is en geconcludeerd heeft dat deze goed onderbouwd zijn. Bij deze VTW heeft zij gezegd dat de kosten reëel zijn.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik vraag naar de kennis die Procap in huis heeft. Heeft zij een kostendeskundige op dit gebied in huis? Hoe bestaat het dat zij geen contact heeft opgenomen met de kostendeskundige die in huis is?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat weet ik niet, want Procap deed een onderzoek voor en namens u en de Rekenkamer.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Procap is uw verdedigingslijn. U zegt dat Procap het geregeld heeft. Op mijn vraag of zij dat kan, antwoordt u dat het van ons is.

De VOORZITTER: Het antwoord van de gedeputeerde is helder.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Dercksen. Wie wilt u hier allemaal negatief voor het voetlicht brengen? Wij hebben al veel mensen in de organisatie

die negatief worden beoordeeld. De projectorganisatie wordt negatief beoordeeld. Dan is Procap op eens incapabel. Hoe komt u daarbij? Er zijn veel gerenommeerde bureaus in Nederland. Procap is er daar een van. U vraagt aan de gedeputeerde welke kennis zij hebben, maar dit kunt u zelf uitzoeken. Heeft u Procap gebeld?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb gezegd wat ik gedaan heb. Mijn vraag was: waarom heeft Procap niet met de interne kostendeskundige overlegd?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! U gaat op een bepaalde manier om met dit soort bureaus. U roept hier: "Hebben zij daar wel verstand van?" Waarom moet iedereen door het slijk gehaald worden ter meerder eer en glorie van u?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Zullen wij dan afspreken dat wij het debat stoppen, maar dan nemen wij een motie aan dat wij de vaststellingsovereenkomst uitstellen totdat wij duidelijkheid hebben over hoeveel geld er betaald wordt. Dan kunnen wij naar huis, maken wij niemand meer zwart en zijn wij klaar.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Volgens mij kunnen wij een goed debat voeren zonder mensen zwart te maken. Ik heb een opmerking over de vaststellingsovereenkomst als correctie op wat de heer Dercksen zojuist zei. De coalitie stelt de vaststellingsovereenkomst niet vast. Dat doet GS. De coalitie vindt het wel van belang dat de tram snel gaat rijden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wij zitten in 'best for project'. Wij zeggen: "Ga verder met de tram en zorg dat de centen geregeld zijn." De coalitie ziet hier als 'best for BAM'. Dat stuit mij tegen de borst.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Hier neem ik afstand van. Dit is klinkklare nonsens.

Sheet 3

Afrekening (VTW 189) uitwerking maatregelen stationsgebied

- Kosten € 0,6 miljoen
- Alternatief uitwerken vertraging afbreken patatstraat:
  - Tijdelijk spoor rondom pilaar
- Uitgewerkt maar niet uitgevoerd.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Mag ik de volgende sheet. Ik zei u al dat er een voorstel tot wijziging was die u niet in het AD heeft teruggevonden, maar waarvan ik het wel relevant vind dat u hem kent. Deze zit overigens wel bij uw stukken. Dat komt vooral dat u in de communicatie door de gemeente Utrecht zult zien dat er gesproken wordt over een bedrag van € 15.000.000. Dat komt doordat in deze VTW een overeenkomst is over € 600.000. Dat gaat over specifieke verdragingskosten in het stationsgebied. Dit zijn verdragingskosten uit het verleden en betreffen werkzaamheden, zoals engineering en het uitwerken van een alternatief toen wij ons realiseerden dat de Patatstraat niet op tijd kon worden afgebroken. Dat ging toen om het tijdelijk omleggen van het spoor om wat ik ben gaan noemen 'de patatstraatpilaar', de grote pilaar die daar in het midden stond. Er is een engineering uitgevoerd om te kijken of de tram daar tijdelijk omheen gelegd kon worden. De engineering is apart in deze VTW geregeld en kost € 600.000. Dat maakt precies het verschil tussen € 14.400.000 en € 15.000.000. Dat maakt de totale verdragingskosten uit het verleden niet € 10.300.000, maar € 10.900.000. Hiermee hebben wij het totale beeld compleet.

Sheet 4

Versnelling SABUTO (juni 2017)

- Kosten € 3,5 miljoen
- AD-artikel: "mijlpaal niet gehaald"
- Extra werkzaamheden openbare ruimte Science Park
- Toegankelijkheid voor bus, fiets en voetgang
- Mijlpaal wel gehaald ondanks tegenslag niet leveren beveiligingssysteem
- Start testen
- Belangrijke kruispunten eerder vrijgemaakt voor weggebruikers

Dan zijn er nog twee overeenkomsten die in het Algemeen Dagblad terecht zijn gekomen. De eerste is VTW 150. Het artikel stelt dat de BAM € 3.500.000 betaald zou hebben gekregen voor een versnellingsmaatregel in het Science Park, maar de afgesproken mijlpaal niet zou hebben gehaald. Daar stel ik tegenover dat deze extra werkzaamheden nodig waren om de openbare ruimte in het Science Park zo snel mogelijk toegankelijk te maken voor bussen, fietsers en voetgangers. De aannemer heeft de afgesproken mijlpaal wel gehaald terwijl het project nog een onverwachte tegenslag kreeg, namelijk het beveiligingssysteem dat niet geleverd kon worden. De aannemer was daarvoor niet aansprakelijk. Er is dus geen geld onterecht overgemaakt. Dit bedrag was nodig om de versnellingsmaatregel te realiseren en belangrijk in het kritieke pad, omdat wij daardoor konden beginnen met de testfase. Uiteindelijk heeft het ervoor gezorgd dat wij in het Science Park belangrijke complexe kruispunten als die met de Universiteitsweg eerder weer vrij konden maken voor weggebruikers.

Sheet 5

Overeenkomst aug 2016

- Kosten € 2 miljoen
- AD-artikel: "ten onrechte betaald"
- Betreft: kosten verleggen kabels en leidingen USP-gebied en Stationsgebied

De laatste sheet gaat over een nadere overeenkomst uit 2016. Het AD meldt ten slotte dat er nog een factuur was van € 2.000.000 die niet klopt en ten onrechte zou zijn betaald. Wij hebben deze nadere overeenkomst gesloten met de BAM om daadwerkelijk gemaakte meerkosten af te rekenen, zoals het verleggen van kabels en leidingen in het Science Parkgebied en in het stationsgebied. Verder was in die afspraak een prikkel ingebouwd om een bepaalde mijlpaal te halen. Die heeft de BAM toen niet gehaald. Het bedrag dat daar tegenover is gesteld is toen niet vergoed. Overigens ziet u dat bedrag niet terug in het artikel, maar er wordt wel gesproken over een bonus van € 83.000. Het andere gaat over € 68.000. Het bedrag van € 83.000 herkennen wij niet.

Tot zover over deze vier overeenkomsten. Ik zal later terugkomen op de laatste. Het college concludeert dat er geen miljoenen euro's zijn verdwenen, zoek zijn geraakt of ongezien zijn overgemaakt. Het is volstrekt duidelijk waarvoor is betaald en welke tegenprestatie daar tegenover staat.

De informatie waarop de klokkenluider zich baseert is onvolledig. Daardoor zijn conclusies onjuist. De beweringen van witteboordencriminaliteit en daarmee de suggestie van fraude, zoals wordt aangegeven in de krant, hebben geen grond en zijn daarmee volstrekt onterecht. Natuurlijk verdient een klokkenluider bescherming. Wij hebben die bescherming geboden. Zijn melding is volgens de procedure afgehandeld. Daarna hebben wij zijn identiteit beschermd en ons nooit negatief over hem uitgelaten. Het gaat er niet om wie een melding doet of wat daarvoor de motieven zijn. Als er een melding wordt gedaan dienen wij die inhoudelijk, zorgvuldig en onpartijdig te onderzoeken. Dat is gebeurd. Het is echter niet zo dat een klokkenluider mag doen wat hij wil. Er zijn grenzen aan het gedrag van de klokkenluider qua fatsoen, zorgvuldigheid en rechtmatigheid. Onzes inziens zijn die grenzen overschreden. Op dergelijke wijze blijven volharden in ernstige beschuldigingen, terwijl daarvoor al meer dan een jaar nimmer een concreet bewijs of aanwijzing is gevonden en uitgebreide onderzoeken geconcludeerd hebben dat er geen aanwijzingen zijn dat de beschuldigingen houdbaar zijn, dat gaat de

grens voorbij. Onzes inziens is hier geen sprake van klokken luiden, maar van kwaadsprekerij. Dat is wat ik heb gezegd in het interview bij RTV Utrecht.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! U dreigde aangifte te doen tegen de klokkenluider. Gaat u dat doen? U heeft een heel lang verhaal over de klokkenluider, maar wij hebben nog steeds geen jaarrekening. Als u dit soort beoordelingen doet, past het u om even te wachten of uw claims wel standhouden.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben heel goed gekeken naar dit soort beschuldigingen en naar deze overeenkomst om te zien of daar iets in zit wat wij nog niet weten. Dat hebben wij goed gecheckt naar aanleiding van de melding van de klokkenluider. Ons gaat het niet om de inhoudelijke vraag, want twijfel uiten mag in een later stadium als er nog een vraag is waarop wij nader onderzoek moeten doen. Het gaat om de bewoordingen die daaraan gekoppeld worden. Die verrassen ons en doen iets met het imago van de provincie. Dat is wat ik bedoel als ik spreek over kwaadsprekerij. Daarmee doel ik niet op de inhoudelijke vraag, want deze kan altijd gesteld worden. In de afronding van mijn betoog zal ik aangeven hoe wij verder gaan met onze overweging tot aangifte.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat te doen, want dat geeft een antwoord op de vraag van de heer Dercksen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Mag ik terugkomen op wat u zegt? Mijn stelling is: wacht met uw oordeel totdat de accountant de klokkenluider of u gelijk geeft. In de column van het AD stond dat je zegt: hier heb je het stuk van EY en geluk ermee of de provincie moet door het stof. Vooralsnog hebben wij geen jaarrekening, dus houd op met dit soort stoere praat totdat je kunt aantonen dat de klokkenluider geen gelijk heeft.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat de heer Straat u antwoord geeft en dat onderdeel van zijn betoog afmaakt. Daarna kijk ik rond of u nadere vragen heeft.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het moment en de gelegenheid waarop ik dit heb gezegd is weloverwogen gekozen, namelijk na de aanhoudende publicaties en de discussie in de openbaarheid na de publicatie in het Algemeen Dagblad van vorige week zaterdag. Dat is de reden dat wij ervoor hebben gekozen om ons verhaal in de media te melden om een tegengeluid te geven over de verdwenen miljoenen. Wij vinden dat wij hier een grens moeten trekken ter bescherming van onze medewerkers en de reputatie van onze provincie. Voor de duidelijkheid: dit is niet bedoeld om de klokkenluider of iemand anders de mond te snoeren. Als hij overtuigd is, dan mag hij zijn mening ventileren. Wij willen alleen niet dat hij anoniem blijft in dergelijke buitensporige bewoordingen zonder bewijs. Daarom hebben wij afgelopen week een aangifte overwogen. Mede door uw oproep in de eerste termijn hebben wij besloten eerst een gesprek aan te gaan met betrokkenen. Een aangifte doen is geen doel op zich. Wij willen dat deze buitensporige bewoordingen stoppen ter bescherming van onze medewerkers. Als wij dat doel kunnen bereiken via een gesprek, dan is dat voor ons goed. Het gaat ons om een oplossing, niet om het middel.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Hier heeft de gedeputeerde ons, want wij roepen al een half jaar om in gesprek te gaan met de klokkenluider. Ik ben blij dat u dat eindelijk gaat doen en ik hoop dat het snel gedaan wordt. Het voornemen is er al lang en wij zien wat voor een schade er ontstaat als je dit laat sudderen.

Er zijn twee opmerkingen die ik heel belangrijk vind en die ik aan elkaar koppel. U begon de avond dat GS, PS en iedereen in deze zaal deze zorg voor de organisatie deelt. Dat is iets wat ons diep verbindt. U zegt daarnaast dat twijfel uiten mag. Hoe organiseert u dan de interne tegenspraak en hoe zorgt u ervoor dat medewerkers de ruimte krijgen om intern hun kritiek te uiten. Na het artikel in het AD kwam er een artikel in het NRC waar door iemand gelekt is uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek. Een paar dagen later stond in de Telegraaf een vervelend verhaal dat van intern kwam. Ken-

nelijk zijn er heel veel mensen in dit huis die de behoefte hebben om naar de pers, de politiek of iemand anders te stappen met wat zij op hun hart hebben. Hoe organiseert u intern de tegenspraak om te voorkomen dat mensen naar buiten gaan?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Een deel van dat proces hebben wij in gang gezet met de organisatieontwikkeling. Ik zie de kramp waarin wij de afgelopen tijd hebben gezeten met een organisatieontwikkeling die niet goed is afgerond. Per 1 januari is ervoor gezorgd dat de organisatiestructuur staat, zodat de mensen weten wie hun leidinggevende is, wie in welk team zit en voor welke opgaven zij aan de slag kunnen. Als dit soort zorgen er zijn, moeten zij daar terecht kunnen. Dat is veel minder in de escalatie dan waarover wij op dit moment spreken. Daarnaast is er een vertrouwenspersoon. Mensen hebben een leidinggevende en als zij daarbij niet terecht kunnen, dan kunnen zij terecht bij de algemeen directeur. Er zijn meerdere escalatieniveaus voor tegenspraak. In ons integriteitsbeleid hebben wij er aandacht aan besteed om dit verder uit te werken zodat je dit soort tegenspraak en vertrouwelijke informatie kwijt kunt. Mijn betoog is erop gericht om te zeggen dat het moet kunnen en dat wij met elkaar een goede omgang vinden om dat te doen.

Terugkomend op het punt waar ik net was, vind ik het jammer dat het uiteindelijk via de krant komt. Het is mij overvallen dat het opeens in de krant staat en dat daarin stevige beschuldigingen worden geuit die de grens overgaan. Hier wordt onze organisatie beschuldigd van witteboordencriminaliteit. Dat gaat te ver. Ondanks dat je een punt wilt maken, moeten wij erover nadenken of dat op deze manier en met deze bewoordingen moet. Ons simpele antwoord is dat wij dat niet moeten doen.

U heeft gelijk dat wij al gezegd hadden dat wij dat gesprek een keer aan zouden gaan. In de afgelopen week hebben wij daar nog eens goed naar gekeken en besloten om zo snel mogelijk een afspraak te maken om te kijken of wij het op deze manier kunnen oplossen. Dan mag je nog steeds een punt maken, maar wij hopen dat wij deze bewoordingen en beschuldigingen in de media op een andere manier kunnen tackelen. Die oplossingen hopen wij met elkaar te bereiken.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat de organisatieontwikkelingen verbetering moeten geven. De organisatieontwikkelingen hebben echter vorig jaar plaatsgevonden en de berichten in de krant waren van vorige week. Kennelijk hebben de organisatieontwikkelingen er nog niet voor gezorgd dat mensen niet meer naar buiten lopen. De laag die daaronder ligt is veel belangrijker, namelijk de organisatiecultuur. Dat is een veel langer traject dat er niet alleen mee te maken heeft dat iedereen een leidinggevende heeft en dat alles weer staat. De organisatiecultuur maken wij met elkaar: in wat wij vanavond in het debat met elkaar doen en met wat politici, gedeputeerden en Statenleden in de media zeggen. Tegen die achtergrond is het goed om kritisch te zijn naar onszelf. Als u kritisch bent, wat zou dan wat u vorige week deed bij RTV Utrecht doen met de organisatiecultuur en de mate waarin mensen zich vrij en veilig voelen om met hun kritiek naar hun leidinggevende te stappen?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! In het begin van mijn betoog heb ik daar iets over gezegd. Deze reflectie hebben wij zelf ook gedaan. Er zijn wel twee kanten aan dit verhaal. Ik geef onmiddellijk toe dat het escaleert als het uit de hand loopt en dat moeten wij niet willen. Het escaleert echter doordat er gelect wordt. Daarmee wordt een grens overschreden, onafhankelijk van wie er gelect heeft. Dat is een deel van dezelfde onveiligheid die in dit huis optreedt. Natuurlijk snap ik dat het een bepaald effect heeft als ik stevige bewoordingen gebruik op de televisie, maar er is gelect en er zijn zware beschuldigingen geuit worden naar diverse medewerkers in onze organisatie. Dit is soms niet eens naar de medewerkers direct, maar naar de medewerkers die achter het systeem zitten en elke dag heel hard hun best doen om overeenkomsten te sluiten, te onderhandelen en naar eer en geweten ervoor te zorgen dat de Uithoflijn goed geregeld wordt en straks kan rijden. Deze mensen voelen onveiligheid, omdat zij worden aangevallen in de krant. Dat is lastig, maar de overheid moet laten zien dat zij een grens trekt. De hand is uitgestoken om te kijken of wij daar op een andere manier uit kunnen komen.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Dit sluit aan op wat de heer Schaddelee zei. De uitlatingen in het televisieprogramma hebben bij een aantal medewerkers niet de warmste gevoelens opgeroepen om te gaan praten met een vertrouwenspersoon als dat de algemeen directeur is om te zeggen wat zij ervan vinden. Kunt u niet beter uit iedere laag een eigen vertrouwenspersoon aanstellen?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De escalatieladder staat in ons integriteitsbeleid. Dit begint bij de directe leidinggevende, maar het kan over hem of haar gaan. Dan zit er iemand boven waar je naartoe kunt gaan. Uiteindelijk kun je naar de algemeen directeur gaan, maar er moet een vertrouwenspersoon zijn. Je moet je verhaal bij iemand kwijt kunnen als je het echt niet kwijt kan in deze lijn. Vaak kan het wel, maar als het niet lukt moet het op een andere manier. Dan kun je de klokken luiden. Het gaat niet over de inhoud, de twijfel die je mag hebben en het punt dat je mag maken, maar het gaat over de methode.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Het gaat wel een beetje over de inhoud. Als u dergelijke uitlatingen doet op de televisie, dan kom je bij de mensen binnen. Dat zijn niet alleen de mensen die hier werken, maar alle mensen in de provincie zien dat. Is het niet aan het bestuur van de provincie om de escalatie te doorbreken en het eerst uit te zoeken voordat dergelijke uitspraken worden gedaan?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb gezegd dat wij aangifte overwegen en dat wij het kwaadsprekerij vinden. Wij moeten grenzen stellen en veel mensen zijn blij dat wij dat een keer duidelijk zeggen. Daartegenover stel ik dat er beschuldigingen liggen waardoor veel mensen zich onveilig voelen, omdat onze organisatie wordt beschuldigd van witteboordencriminaliteit.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Het is goed dat de aangifte van tafel is, maar de opmerkingen "Laten wij de verstandigste zijn" moet u nog eens heroverwegen. Hoe vaak heeft deze klokkenluider de provincie gevraagd om dat gesprek? Ik sluit niet uit dat de klokkenluider zo gefrustreerd is dat hij tot dit soort uitspraken is gekomen, omdat hij hier met zijn hoofd tegen de muur is gelopen.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik stel voor dat wij morgen bellen om een gesprek in te plannen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Poppe zei net terecht dat sommige woorden kunnen binnenkomen. Hetzelfde geldt voor wat PS in openbare optredens te berde brengen. Toen het bericht kwam dat de jaarrekening wat vertraagd was, werd bij RTV Utrecht lachend gezegd dat het hier een grote puinhoop was. Dat draagt net zo goed niet bij. Ik hoop dat dit debat een moment is waarop zij zegt dat wij verder gaan op de manier zoals afgelopen maandagochtend toen wij een goede sessie hebben gehad over de organisatie en dat wij hier een streep zetten. Ik heb wel een vraag aan de gedeputeerde. De organisatiecultuurontwikkeling duurt nog een tijd. Wat is uw voorzichtige inschatting op dit moment van de tijd die wij hiervoor nodig hebben?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wij kunnen beter te voorzichtig zijn. Dit is een lang traject dat wij zorgvuldig doorlopen met elkaar. Wij komen van ver, zoals deze week is aangetoond. De ervaring leert ons dat je hier nog wel een paar jaar mee bezig bent. De organisatiestructuur moet eerst nog geïmplementeerd worden en de teams moeten goed draaien. Er moet nog veel gebeuren en het zal mij niet verbazen als wij nog twee tot drie jaar bezig zijn met de organisatiecultuur.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Iedere keer dat het over de organisatie gaat, vallen wij in structuurantwoorden. Terecht zeggen de heer Schaddelee en de heer Kocken dat het over de cultuur gaat en dat wij voorbeeldfiguren nodig hebben. Het medewerkerstevredenheidsonderzoek heeft uitgewezen dat er weinig vertrouwen is in de leidinggevenden wat eerlijkheid en dergelijke betreft. Dat wordt ondersteund doordat er vanuit de top van de organisatie gelekt wordt waarin bronnen aan het NRC vanuit het bestuur van de provincie geciteerd worden. Dat ligt niet ergens onderaan in de organisatie. Wie gaat dan de cultuuromslag vormgeven?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! In eerste instantie heb ik bezwaar tegen uw aannname. Ik heb het gelezen, maar weet niet waar het vandaan komt. Ik weet niet wie er lekt en of dat onderaan, middenin of bovenin de organisatie is. Daarover ga ik geen suggestie doen. Uw suggestie neem ik niet over. Het belangrijkste is dat er niet gelekt moet worden. Dit is een punt waarop de organisatie duidelijk moet zijn. Dit accepteren wij niet van mensen van buiten en zeker niet van mensen van binnen de organisatie. Dat moet de norm zijn. Daarover worden gesprekken gevoerd, want wij weten soms niet in welke kring bepaalde informatie beschikbaar is. Dat is een heel zorgvuldig proces dat in deze organisatie moet plaatsvinden.

Dat gaat niet alleen over de vraag hoe een organisatie goed functioneert. Ik ben het met u eens dat het de afgelopen tijd heel erg over structuur gaat. Dat komt doordat wij de organisatiestructuur heel lang niet hadden afgemaakt. Dat is in het najaar wel gebeurd. Daarover is besloten dat het per 1 januari is ingegaan. Dat is net begonnen en daarvan ziet u de resultaten nog niet. Een deel van de cultuur is dat je daar vorm aan geeft, zodat je weet in welk team je zit, wie je leidinggevende is, wat de ondersteuning van de bedrijfsvoering is en waar de versterking is in de klacht waarvoor wij geld hebben vrijgemaakt. Medewerkers zijn vaak enthousiast, omdat zij met een inhoudelijke opgave bezig zijn waarvoor zij gewaardeerd worden en ruimte voor krijgen. Wij moeten niet in de 'control' schieten, maar wij moeten verantwoordelijkheid durven geven en met elkaar kunnen werken aan onze prachtige provincie. Daarin moeten wij stappen zetten in gesprekken met elkaar. Uiteindelijk gaat dat over de cultuur, maar de eerste stap over de structuur moest eerst gezet worden. De hypothese is dat vooral het achterblijven van de structuurbesluiten en de implementatie de basis is voor het gevoel dat men niet precies weet zij aan het doen zijn. Dit zal zich de komende tijd moeten terugverdienen. Dat gaat over meer dan structuur. Dat gaat over hoe je met elkaar samenwerkt, hoe er weer vertrouwen is en over de veiligheid. Daarvoor moeten wij een aantal dingen heel scherp tegen elkaar zeggen.

De VOORZITTER: Ik kijk naar de heer Van den Dikkenberg, want er is al uitvoerig over dit punt gesproken en er komt nog vele malen de gelegenheid om dat gesprek te vervolgen. U mag nog een afsluitende vraag stellen op dit punt.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor toch nog een heel deel structuur. Als het gaat over vertrouwen, veiligheid, werkplezier, inhoudelijke uitdagingen en dergelijke, dan kan ik er een heel eind in meegaan dat de structuur goed moet zijn en dat wij daarmee aan de slag moeten. Essentiële zaken zoals eerlijkheid en integriteit vang je echter niet weg met de structuur. Ik ben heel benieuwd of de gedeputeerde daarbij een plan heeft, want dat los je niet op met een integriteitsbeleid. In de commissie BEM hebben wij besproken dat het integriteitsbeleid daarvoor geen pleister is. Welke voorbeeldfiguren gaan dat binnen de organisatie vormgeven?

De VOORZITTER: Dat was uw laatste inbreng op dit punt. De heer Straat heeft al veel beantwoord. Wilt u hier nog iets aan toevoegen?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wij voeren een heel debat over de organisatiecultuur en –structuur. In eerdere stadia hebben wij gezegd dat dit voorbeeldgedrag in eerste instantie moet worden uitgedragen door het bestuur en de ambtelijke top. Daar zijn wij heel hard mee bezig en wij proberen op allerlei manieren vorm te geven om te participeren in hoe wij de werkprocessen vormgeven. De ambtelijke top, GS en hopelijk PS moet met elkaar uitstralen dat wij dat met elkaar willen bereiken, zodat de eerlijkheid, het vertrouwen, de veiligheid en de integriteit gewaarborgd is in een organisatie waar je met veel plezier werkt. Dat is het adagium.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik reageer op de heer Kocken. Uiteraard is het zo dat onze woorden impact hebben, maar je kunt niet ontkennen dat er in de organisatie niks aan de hand is en dat het niet klopt. Daarmee bedoelen wij nooit de uitvoerende ambtenaren. De topambtenaren moeten de integriteit en de regels voorleven en zij moeten ervoor zorgen dat alle regels gevolgd worden. Dat is in dit dossier en andere dossiers niet gebeurd. Dat is de puinhoop die wij bedoelen.

De VOORZITTER: Mijnheer Kocken, u bent uitgedaagd. Ik bied u de gelegenheid om een keer te repliceren.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Fijn dat u daarbij geen tijd noemt. Alle ambtenaren zijn medewerkers van de provincie. Als wij iets zeggen dat over de ambtenaren gaat, dan raakt dat iedereen. Als mensen over de streep gaan, moet je duidelijk stellen waar de lijn ligt. Dat zijn soms harde woorden. Als er in deze zaal harde woorden vallen over hoe verkeerd wij de uitkomsten vinden, dan kan ik mij daarin vinden. De SP heeft echter een andere manier van uitdrukken dan de VVD. Toch zal de SP zien dat er een onderscheid zit tussen de hele organisatie een puinzooi noemen of preciezer aangeven welk gedrag wij niet waarderen. Er kan een politiek verschil zitten tussen u en mij en u heeft andere opvattingen, want wij kijken wat meer naar de realiteit. Dat is prima. Daarvoor zitten wij in verschillende partijen in dit huis, maar laten wij uitkijken met de algemene labels die wij op de hele organisatie plakken.

De VOORZITTER: Ik stimuleer u om bij de hoofdlijn van dit debat te blijven. Dat is prettig voor de mensen die ons gadeslaan vanavond. Het debat over de organisatiecultuur en de organisatiewijziging is reuze interessant, maar daarvoor hebben wij andere gelegenheden. Ik geef mevrouw Poppe nog een keer de gelegenheid om kort te reageren op hetgeen dat de heer Kocken heeft gezegd. Als de heer Schaddelee op hetzelfde punt wil reageren, dan geldt dezelfde korthed voor hem.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik heb met nadruk gezegd dat het alleen om een klein stukje van de top gaat. De SP heeft een gevoel, met het risico dat ik op iemands tenen trap.

De VOORZITTER: Dat moet u niet doen. U moet niet over medewerkers in het bijzonder spreken.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Goed dat u dat nog eens benadrukt. Het stoort mij dat de heer Kocken voor de zoveelste maal de truc uithaalt van de kritiek die de oppositie soms heeft op dit college te spiegelen naar de ambtenaren alsof wij kritiek hebben op de ambtenaren. Onze kritiek heeft zich altijd gericht op het bestuur. Daarmee bedoel ik met name het college van GS. Ik hecht eraan om dat nogmaals te benadrukken, al heb ik dat al een keer of vier gezegd.

De VOORZITTER: U hebt volkomen gelijk. U spreekt tot het college van GS en het college van GS reageert daarop.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Toen ik bij de algemene beschouwing in algemene zin een oproep deed stonden twee heren bij de microfoon als door een wesp gestoken. Blijkbaar trekken bepaalde personen het zich wel aan. Laten wij zorgen dat dit debat een streep is en vanaf hier op een andere manier daarover verder gaan.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik ga nog twee onderwerp bespreken: mijn conclusies en de vaststellingsovereenkomst. De vaststellingsovereenkomst, ook wel het principeakkoord dat u hebt gekregen bij uw geheime bijlagen, is van december 2018. Deze ziet toe op alle nog lopende geschillen en restpunten en opent de weg naar overdracht, proefbedrijf en het in dienst nemen van de tram. Op dit punt noem ik in het openbaar geen bedragen, omdat deze vaststellingsovereenkomst nog niet is ondertekend. Er is wel een principeakkoord, maar de finale slag volgt een dezer weken. Die bedragen zijn wel vermeld in uw geheime bijlagen. U heeft de beschikking over het dossier Spoorgeschil. Als wij de totstandkoming van deze overeenkomst in een aparte werksessie met u kunnen doornemen, dan ben ik daartoe graag bereid. Het is goed om er eens helemaal doorheen te lopen. Als het ons lukt om dat volgende week te doen, dan zou dat helemaal mooi zijn. Een vaststellingsovereenkomst is een gebruikelijke gang van zaken bij de oplevering. In dit geval is het een oplossing van het spoorgeschil, omdat er dan geen rechtszaak meer zal zijn. Daarnaast worden de overige restpunten afgewikkeld inclusief boetes, met name bij het herstel van de groefbreedte op het tracé bij het station Vaartsche Rijn. Dit is uiteindelijk een optelsom van alle punten die daarmee opgelost worden.

De oppositie vraagt om een second opinion die in de optiek van GS onnodig is. De overeenkomst is heel bewust met externe onafhankelijke begeleiding tot stand gekomen. Zowel op het proces als op de inhoud is er extern begeleid. De stukken daarover heeft u kunnen zien. De Adviesraad Tram heeft meegekeken. Hij heeft daarover geen apart advies uitgebracht, maar wordt vaak betrokken bij dit soort processen om te vragen hoe hij naar dit proces kijkt. In de 'checks & balances', waar in het verleden weleens wat fout ging, hebben wij hier strak gekeken dat zowel de directieraad, de stuurgroep, bestuurders en het college zijn betrokken. Het valt binnen het mandaat en de budgettaire kaders van Provinciale Staten van € 84.000.000.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Op welke wijze heeft u in het vaststellen van deze overeenkomst de Integis-resultaten verzilverd naar lessen die u geleerd heeft?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik zie dat wij op een aantal punten in het verleden de 'checks & balances' niet goed georganiseerd hadden of dat de begeleiding anders georganiseerd had kunnen worden. Hier hebben wij bewust voor externe begeleiding gekozen, zowel op de inhoud als het proces. Dat betekent dat een begeleider de spiegel voorhoudt aan beide kanten. Aan de BAM wordt gevraagd te redeneren uit de positie van de opdrachtgever en andersom en de verschillende punten die daar nog liggen langs te lopen. Wij hebben de 'checks & balances' goed georganiseerd en gedocumenteerd, vooral in de optelsom richting het besluit. Het principeakkoord is een voorstation van het definitieve akkoord en is in het college van GS geweest om er zeker van te zijn dat wij allemaal weten dat deze stap gezet wordt.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Geheel terecht heeft u het principeakkoord via GS laten gaan. Bevinding 61 uit de Integis-samenvatting gaat over de vastlegging van documenten. Vindt u het niet wat bevreemdend dat na dato van de sluiting van de overeenkomst de adviezen pas worden vastgelegd?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik vind het heel ingewikkeld om een antwoord te geven op uw vraag, omdat het over geheime stukken gaat.

De VOORZITTER: Ik stel vast dat dit over een geheim stuk gaat.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik wil het u graag uitleggen. Daarom stelde ik reeds voor om een aparte werksessie te houden. Als wij rustig en geheim bij elkaar zitten, dan kunnen wij alle details doornemen. Ik snap heel goed dat u deze vraag stelt, maar wij moeten dit op het juiste moment met elkaar bespreken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De heer Van den Dikkenberg noemde opmerking 61 uit het Integis-rapport. Ik citeer uit de openbare samenvatting: "Wij hebben vastgesteld dat de juistheid en de volledigheid van de vastlegging in relatie tot het project Uithoflijn in het algemeen en de overeenkomsten met de BAM c.q. de overleggen met de concerndirectie van de BAM in het bijzonder, niet zijn gewaarborgd." De heer Van den Dikkenberg vraagt waarom wij dat moeten geloven. Ik heb u net een aantal vragen gesteld waarop uw antwoord was dat wij dat aan de accountant overlaten. Hoe kunnen wij hiermee verder?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Deze passage uit het Integis-rapport heb ik al geciteerd. Wij zijn het eens dat dit er staat en dat wij hier goed op moeten letten. Het college stuurt erop om dit samen met de organisatie beter te krijgen. Wij moeten kijken of wij dit goed genoeg doen of dat het beter moet.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben het stuk gevraagd van het spoorweggeschil. Wij hebben het antwoord gelezen en de onderbouwing die daarbij hoort.

De VOORZITTER: Mijnheer Dercksen, dat zijn stukken die wij alleen in de besloten vergadering kunnen bespreken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Er is nog steeds geen onderbouwing. Alles wordt achteraf geconstrueerd; tot het ontslag van de projectdirecteur aan toe. Hoe kunnen wij daar vertrouwen in hebben?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Strikt genomen is dat lekken uit een geheim stuk.

De VOORZITTER: Ik heb de heer Dercksen gevraagd daar niet mee door te gaan. Dat doet hij niet meer. Ik herinner u nogmaals aan het aanbod van de gedeputeerde om komende week een werksessie te houden waarin u wel over de besloten stukken kunt spreken.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! In het begin van het project Uithoflijn was er een geschil over spoorstaven. Daarover hebben wij een rapport gekregen, maar dat was in het voordeel van de provincie.

De VOORZITTER: Mevrouw Poppe, ik ontnem u het woord. Wij hebben daarover afspraken gemaakt.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Hoewel je de overdracht en de vaststellingsovereenkomst uit elkaar kunt halen, zien wij beide dingen bij het afronden van de werkzaamheden met de aannemer. Dat is een belangrijke stap die wij op dit moment zetten. Daarin zit een overweging die ik u wil meegeven, want wij staan op het punt om over te dragen en de overeenkomst te tekenen. Wij verwachten op niet al te lange termijn een bericht van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Dat betekent dat wij al vrij snel een vergunning hebben om te kunnen rijden.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Wij zijn blij met de toezegging van de gedeputeerde dat er een besloten sessie komt over het totstandkomen van de vaststellingsovereenkomst. Kunt u ons toezeggen dat wij die sessie houden voordat de vaststellingsovereenkomst wordt getekend?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat is afhankelijk van de datum. Het tekenen van de overeenkomst is een bevoegdheid van GS. Daarover moet ik verantwoording afleggen, maar dat kan achteraf. Ik snap dat u een andere vraag stelt, maar ik probeerde u in mijn betoog uit te leggen dat wij in deze weken op het punt staan om een aantal dingen te regelen. Dat betekent dat de overdracht, de overeenkomst, ILT en de vergunning op korte termijn vervolg krijgen. Wetende dat wij dit goed georganiseerd hebben en de afweging goed gemaakt en begeleid hebben, is het voor ons een cruciale stap dat deze vaststellingsovereenkomst er moet komen. Deze wordt op dit moment gefinaliseerd op juridische aspecten die nog goed gecontroleerd moeten worden. Dan kan hij doorgaan. Daarmee organiseren wij geen enkele vertraging. Het risico is wel aanwezig dat het effect heeft als wij het nu stopzetten omdat wij al zo ver zijn. Ik kan niet precies zeggen wel effect dit is, maar het kan zijn dat er naar de rechter wordt gegaan. Deze vaststellingsovereenkomst ziet toe op het loslaten van de rechtsgang die de BAM is aangegaan over het spoorgeschied. Ik kan niet in de huid van de BAM kruipen, maar zij heeft die rechtszaak niet voor niks aangespannen. Wij willen dat op deze manier oplossen en zij is daartoe bereid. Als wij dat ophouden, dan weet ik niet precies wat er gebeurt. Op dat moment is er het risico dat er vertraging ontstaat en daarmee meerkosten. Ik kan mij niet voorstellen dat wij de verantwoordelijkheid willen nemen dat wij onze eigen vertraging en meerkosten organiseren door het op te houden.

De VOORZITTER: Het is mijn intentie om de besloten sessie zo snel mogelijk te houden. In ieder geval ruim voor 18 februari, wanneer wij weer een openbare statenvergadering hebben. Dan heeft u de mogelijkheid om hierop in de openbaarheid te reflecteren. De griffier stelt voor om dat aanstaande maandag tussen 12.00 uur en 14.00 uur te doen. Ik zie instemming. Dan krijgt u op korte termijn een uitnodiging voor de besloten werksessie.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De gedachte was dat onze externe begeleider er op 19 februari bij zou zijn. Het is goed dat u hoort hoe hij dat heeft aangepakt. Ik weet niet zeker of hij er maandag bij kan zijn. Laten wij het proberen, maar dat voorbehoud maak ik wel.

De VOORZITTER: Wij controleren zijn agenda, want u vindt het vast goed dat hij er bij is. Wij informeren u zo spoedig mogelijk.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Wat ons betreft kan die bijeenkomst op korte termijn gehouden worden. Kan de gedeputeerde zich voorstellen dat het voor ons mosterd na de maaltijd is als wij na het tekenen van de overeenkomst over de totstandkoming worden bijgepraat?

De VOORZITTER: De gedeputeerde heeft reeds geantwoord wat zijn visie daarop is.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Voor de ChristenUnie is het belangrijkste punt van het debat of er een relatie is tussen de overdracht en de finale overeenkomst. Ik heb begrepen dat deze twee dingen los van elkaar gezien kunnen worden. Is dat zo? Waarom kunnen wij dan niet morgen de overdracht doen en nog spreken over de finale overeenkomst? Laten wij eerst goed met elkaar bepalen hoe PS en GS zich tot elkaar verhouden in relatie tot dit verhaal en dan pas de finale overeenkomst sluiten.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Strikt genomen kun je deze twee dingen onafhankelijk van elkaar zien. U zult begrijpen dat het wel allebei over de relatie gaat tussen de aannemer en de opdrachtgever. Wij hebben u gemeld dat de overdracht morgen plaatsvindt. Daarmee kunnen wij niet meer wachten. Ik had er al even mee gewacht, omdat ik het eerst bij u langs wilde laten komen en zonodig uit te leggen hoe wij erin staan. Eigenlijk zouden wij het maandag al overdragen. De tijd begint te dringen, want de overdracht is veel belangrijker. Als de railinfrastructuur niet wordt overgedragen, dan kunnen wij niet proefrijden. Daarin is de aannemer soepel geweest, waarvoor dank. Morgen zal de overdracht plaatsvinden.

Het andere punt is dat een overeenkomst sluiten of voorbereiden binnen de bevoegdheid van GS valt. Er zijn verwachtingen en er zijn afspraken gemaakt over de overdracht. Wij moeten voorkomen dat wij die relatie teveel onder spanning zetten. Dan blijf ik bij de strikte rol dat GS verantwoordelijk is voor de vaststellingsovereenkomst. Ik verantwoord mij graag hoe wij daarnaar hebben gekeken. Daarvoor hebben wij de nodige stukken aangeleverd die wij met elkaar kunnen doornemen. Die verantwoordelijkheid voelen wij, want als dat misgaat en er vertraging ontstaat, dan ontstaan er eveneens meerkosten. Als het proefbedrijf een klein beetje schuift, dan schuif je het zomaar een paar maanden door. De dienstregeling wil je namelijk niet in de drukste periode laten starten. U weet dat wij € 18.000.000 reserve hebben en zes maanden uitstel. Dan gaat het heel hard.

Ik voel een enorme verantwoordelijkheid om de opdracht die u mij vorig jaar hebt meegegeven zo goed mogelijk voor elkaar te krijgen, namelijk: zorg ervoor dat de tram gaat rijden binnen budget en binnen de stuurplanning. Dat gaat nog steeds goed; wij zitten op stuurplanning en binnen het budget. Ik hoop dat u vanuit dat perspectief begrijpt dat wij uiteindelijk een keuze moeten maken over de vaststellingsovereenkomst. U vraagt om een second opinion, maar het zal een tijdje duren voordat er een second opinion ligt. Dat moet uitgezet worden en er zit een doorlooptijd in. Het is niet ondenkbaar dat dit onze relatie met de aannemer onder druk zet. Dat heb ik er niet voor over.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! De verantwoordelijkheid delen wij met elkaar, want iedereen wil dat de tram zo snel mogelijk gaat rijden los van de onderbouwing. Ik voel dat u het moment van de overdracht en de finale sluiting zo kort mogelijk op elkaar wilt houden. De second opinion zal een tijdje duren. Het lijkt mij daarom belangrijk dat wij zo snel mogelijk hierover doorpraten. Daarom geef ik u in overweging om de tweede termijn van dit debat in beslotenheid te houden, zodat wij wat meer details met elkaar kunnen wisselen die heel relevant zijn voor het besluit en het mandaat dat wij GS geven om hiermee door te gaan. Voor ons is het belangrijk om alle details te wisselen die wij op dit moment willen wisselen.

De VOORZITTER: Uw voorstel beschouw ik als een punt van orde. Aan het eind van de termijn van de gedeputeerde zal ik dit voorstel bij u toetsen. Ik roep wel in herinnering dat wij elkaar maandag zien in beslotenheid. Ik heb een sterke voorkeur dat wij dit debat in de openbaarheid beginnen en eindigen, kijkend naar de toeschouwers bij dit belangrijke debat. Wij zullen er later op terugkomen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat hij geen zin heeft om de relatie met de BAM onder druk te zetten. Dat streept hij weg tegen de grote zorgen van een belangrijk deel van de volksvertegenwoordiging die denkt dat een significant bedrag niet gerechtvaardigd is. Dat vind ik een onjuiste beweging voor een bestuurder. Kunt u dat toelichten?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat kan ik alleen in een geheime sessie toelichten, want dan moet ik ingaan op de afweging die in uw geheime stukken staat. Ik herken dat wij daarover van mening verschillen. Wij letten erop dat wij binnen de stuurplanning blijven. Wij verantwoordt naar u dat wij er met die vaststellingsovereenkomst voor zorgen dat wij binnen het budget en binnen de planning klaar zijn. Dat is een belangrijke mijlpaal. Dat gaat niet ten koste van alles, maar wel van waar wij het allemaal voor doen, namelijk deze tram.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Heeft u op enige wijze de zorgen van de oppositie gedeeld met de BAM en wat was de reactie daarop?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Er ligt een principeovereenkomst. Dat proces is dus afgrond. Ik heb uw zorgen niet gedeeld met BAM, maar ik heb wel gedeeld met u hoe wij dit proces hebben ingestoken en u hebt een aantal onderliggende stukken gezien waarin een aantal afwegingen staan. Het is het beste voor het project als wij het zo kunnen regelen dat hiervoor geen rechtszaak is.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik begrijp wat u bedoelt. Wat als uit het onderzoek van de accountant blijkt dat wij teveel betaald hebben aan de BAM en wij dat niet meer terugkrijgen? Dan moet je een rechtszaak aanspannen om dat geld terug te halen. Is het dan niet beter om een week te wachten?

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Een second opinion duurt geen week, dat is het punt. Wij hebben deze afweging gemaakt en uiteindelijk is het een resultaat van een onderhandelproces. Voor een deel kun je het goed onderbouwen en een soort rationale opbouwen. In een onderhandeling is er altijd een moment waarop je er niet uitkomt en samen moet bekijken hoe je er wel uitkomt. Dat is niet alleen maar rationeel. Dat moet je wel kunnen verantwoorden. Daarnaast moeten wij goed in de gaten houden hoe wij dit proces organiseren. Dat betekent dat de uitvoeringsorganisatie en de mensen buiten hun werk kunnen doen, omdat zij daarin gespecialiseerd zijn en in hun eigen werk 'checks & balances' hebben ingebouwd om die onderhandeling goed uit te voeren; in dit geval met een externe. Vanuit de bevoegdheid van GS moeten wij uiteindelijk de stappen zetten om te doen wat wij met elkaar afgesproken hebben. Ik ontraad het u om uw eigen vertraging te organiseren. Dat zouden wij heel jammer vinden. Ik begrijp u heel goed en ik verantwoord mij heel graag in dit debat en over deze vaststellingsovereenkomst. Dat doe ik graag nadat de tram rijdt.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik vraag niet om een second opinion, maar om een week uitstel tot na de werksessie. Dan heeft PS ernaar gekeken, want er zijn mensen in PS die hier anders tegenaan kijken. Als wij dat kunnen beoordelen en zeggen dat het er goed uitziet, dan zijn wij een stap verder en is er minder te verantwoorden.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het gaat om het principe wie hier bevoegd is. Daarover hebben wij een afspraak gemaakt. Dat houdt in dat ik mij verantwoord aan u, in eerste instantie achteraf. Uiteindelijk moet GS hierover besluiten. Ik weet niet of dit dinsdag of volgende week dinsdag gebeurt, maar wel binnen dit soort termijnen. Als wij het een week uitstellen, dan heeft u er eerder kennis van genomen in een werksessie. Dan hebben wij een gesprek met elkaar waarin wij ver-

tellen hoe dit gaat. Ik kan mij voorstellen dat u er daarna nog even over na moet denken. In de tussentijd moeten wij wel door.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Er worden veel vragen gesteld. Voor de kijkers en de aanwezigen op de tribune lijkt het alsof iedereen alleen maar vragen heeft en dat wij willen dat het uitgesteld wordt. Ik heb stukken gelezen waardoor het voor mij overduidelijk is dat het een goed verhaal is en dat het logisch is dat het op deze manier wordt afgesloten. Ik vraag aan andere partijen of de betaalde VTW's door de BAM worden terugbetaald als er iets uit jaarrekeningrapport komt of dat er dan tegen ons wordt gezegd dat er niet op een juiste manier mee is omgegaan? Geld dat je hebt overgedragen aan een derde partij en dat is onderbouwd, ondertekend en waaraan prestatieverklaringen ten grondslag liggen, kun je niet zomaar terugvorderen. Mijn vraag aan de Staten is of zij dat denken en wat het verschil uitmaakt of je dat op dit moment bepaalt of op een later moment.

De VOORZITTER: Dit is een betrekkelijk op en academische vraag. Gezien het gevorderde tijdstip vraag ik mij af of wij veel tijd moeten besteden aan deze vraag. Ik geef de heer Schaddelee even het woord om te reageren.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Dit zijn typische vragen die van D66 komen: academische, filosoferende en open vragen. Die vragen moeten wij elkaar stellen. Dit is het springende punt. Voor 2017 hebben wij een jaarrekening gehad waarop de accountant nog steeds haar tanden kapot bijt. Voor 2018 hebben wij een waarschuwing gehad van de gedeputeerde dat wij een langdurig proces ingaan met een accountant waarbij het heel moeilijk zal zijn om vaste grond onder te voeten te krijgen. 2019 is een paar weken oud. Laten wij leren van wat wij het afgelopen jaar hebben meegemaakt en zorgen dat wij hier over anderhalf jaar niet weer elkaar in de haren vliegen over de jaarrekening van 2019. Dat kunnen wij voorkomen door dit proces zorgvuldig te doen. Daarom is het voor ons zo belangrijk dat wij een pas op de plaats maken en heel goed nadenken over deze stap en over deze finale deal met BAM. Daar moet een superstrakke onderbouwing onder zijn, anders blijven wij aanmodderen. Daar heeft niemand belang bij.

De VOORZITTER: De heer Dercksen zal nog op de heer Hoefnagels reageren en dan krijgt de heer Hoefnagels het laatste woord in dit korte debatje.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Even weg van de filosofie, maar naar de zakelijke realiteit. Als je al je geld hebt overgemaakt heb je een vervelender onderhandelingspositie dan wanneer je nog een bedrag hebt. Wij moeten voorkomen dat wij eerst geld overmaken en vervolgens een dure stap moeten nemen naar de rechter om het geld terug te halen. Als je echter ingrijpt en een bedrag in het depot houdt, dan is je onderhandelingspositie veel beter.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik vraag de oppositie om beter te luisteren naar de gedeputeerde die uiteenzet waarom dit geen juiste optie is. Er ligt een onderbouwing bij het verhaal. Wat ons betreft is dat een goede onderbouwing. Toen ik dat gisteren las, dacht ik: wij hoeven de rest van het debat niet meer te voeren, want het is overduidelijk. Dat is de manier waarop D66 daar tegenaan kijkt.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik ga twee conclusies met u delen en ik hoop dat de Staten GS hierin kunnen volgen. Als eerste: laten wij de uitkomsten van het proces van de jaarrekening afwachten. Ik wacht dat af met vertrouwen, gesterkt door de uitkomsten van de onderzoeken tot nu toe en door wat ik gezien heb van het proces met de accountant. Sommigen van u wachten dat misschien met scepsis of wantrouwen af. Laten wij elkaar vanavond niet proberen te overtuigen van ons gelijk over wat daaruit gaat komen. Wij hebben allemaal onze overtuigingen, maar niemand heeft de waarheid in pacht. Laten wij het proces van de jaarrekening respecteren en met elkaar debatteren als de jaarrekening hier ligt.

Ten tweede: laten wij het project zelf voortzetten. Wij liggen op schema en wij willen allemaal een succes maken van deze tramlijn. Daar ligt het maatschappelijk belang waarvoor wij staan. Het ophou-

den van dat project moeten wij alleen doen als er concrete en ernstige aanwijzingen zijn van onrechtmatigheid. Dat is niet het geval. Laten wij onze ogen op de rails houden en op het doel dat wij willen bereiken.

De VOORZITTER: Daarmee zijn wij aan het einde gekomen van de eerste termijn. Ik stel u voor om de vergadering te schorsen en dat ik in die schorsing alle fractievoorzitters bij mij krijg om te overleggen hoe wij de tweede termijn ingaan. De vergadering is geschorst tot 22.15 uur.

Schorsing van 22.06 uur tot 22.18 uur.

De VOORZITTER: De heer Dercksen vraagt om een verlengde schorsing. Wij gaan om 22.25 uur verder.

Schorsing van 22.18 uur tot 22.27 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Wij zijn aan het begin van de tweede termijn. Ik heb u eerder aangegeven dat elke fractie in deze termijn vier minuten de gelegenheid krijgt om een inbreng te leveren. Ik stel voor om in dezelfde volgorde te spreken als in de eerste termijn van afgelopen maandag. Ik geef het woord aan mevrouw Poppe.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! In mijn eerste termijn heb ik een paar vragen gesteld. Een van die vragen was of het VTW-dossier openbaar kon worden. Daarop heeft de gedeputeerde gezegd dat hij dat niet nodig vond. De vraag was echter niet of het nodig was, maar of het kon. Dan hebben wij nog een appeltje te schillen over de informatievoorziening. Wij roepen al een hele tijd dat wij meer informatie willen, maar deze komt er steeds niet. Opeens komen er in twee dagen tijd bijna 200 dossiers. Dat is jammer. Dat refereert niet aan het zorgvuldig informeren van de Statenleden. De laatste vraag die ik gesteld heb is: hoe beoordeelt de gedeputeerde dit rapport, de jaarrekening en de miljoenen overschrijding? Dit is geen verspilling, maar wij hebben veel meer uitgegeven voor de Uithoflijn dan wij in eerste instantie gepland hadden.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag over de stukken. Ik heb een schorsing geïnitieerd, omdat er een stuk geleverd moest worden. Dat stuk is geleverd met alle daarbij behorende bijlagen, want dat was het verzoek. Dat zijn de bijlagen die deze commissie gebruikt heeft. Daarmee worden het honderd stukken. Bent u van mening dat deze stukken van toegevoegde waarde zijn voor de Staten om te behandelen?

De VOORZITTER: Het gaat over stukken die geheimhouding vereisen. Ik sta het u niet toe om over de aard van deze stukken te spreken en naar de tevredenheid hiervan te vragen. Dat raakt aan de vertrouwelijkheid. Mevrouw Poppe vervolgt haar inbreng.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Wij kregen eerst het rapport van negen pagina's. Wij hebben er heel wat voor moeten doen om de rest te krijgen. Dat terzijde. De vraag die ik het belangrijkste vind, is: hoe oordeelt de gedeputeerde met zo'n rapport over de vraag of hij nog steeds de juiste persoon op de juiste plaats is. Afhankelijk van het antwoord dienen wij een motie in. Het kan zijn dat ik die motie intrek, maar dat is afhankelijk van het antwoord van de gedeputeerde.

De VOORZITTER: Het is relevant dat u toelicht wat er in de motie staat en of u deze motie indient.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Wij zullen deze motie indienen, ik moet hem alleen nog tekenen.

Motie M1 (SP): motie van wantrouwen gedeputeerde Straat

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 4 februari 2019, voor het debat naar aanleiding van de jaarrekening 2017;

constaterende dat:

- *er met inmiddels 9 maanden vertraging nog geen goedgekeurde jaarrekening 2017 is en ook niet duidelijk is wanneer die wel kan worden opgeleverd;*
- *de gedeputeerde Provinciale Staten en de minister onjuist, onvolledig en/of ontijdig heeft geïnformeerd over proces en inhoud in de dossiers Uithoflijn en daaraan verbonden de jaarrekening;*
- *de sturing van de gedeputeerde op de eigen organisatie en de directie van de Uithoflijn onder de maat is;*

gehoord de beraadslagingen:

zeggen het vertrouwen in gedeputeerde Straat op en verzoeken hem zijn positie met directe ingang ter beschikking te stellen;

En gaat over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een punt van orde. Dit is een motie van wantrouwen. Ik kan mij voorstellen dat u deze motie behandelt voordat u de rest van het debat behandelt. Ik kan mij voorstellen dat het de gedeputeerde helpt bij de beantwoording van de inhoudelijke vragen om te weten of het vertrouwen er nog is.

De VOORZITTER: Dank u wel voor dit punt van orde. Het voorstel van de heer Kocken is om de motie, ingediend door mevrouw Poppe, onmiddellijk in stemming te brengen en pas dan door te gaan met de tweede termijn. Bent u het daarmee eens?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Daar zijn wij het niet mee eens. Ik zou graag de reactie van de gedeputeerde in de tweede termijn horen voordat wij hierover stemmen. Ik wil deze motie graag op de gebruikelijke volgorde in stemming brengen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! In dat geval zou het passend zijn om deze motie van tafel te halen. Als u een reactie van de gedeputeerde wilt, dan dient u geen motie van wantrouwen in. Overigens vind ik dat de motie zeer uit de lucht komt vallen, erg ongepast is voor de toon van het debat en geen recht doet aan de manier waarop de heer Straat zich heeft ingespannen om de vragen te beantwoorden. Ik vind het betreurend dat dit op deze manier wordt gedaan.

De VOORZITTER: Ik ben bezig met het inventariseren van het ordevoorstel van de heer Kocken om de motie onmiddellijk in stemming te brengen. Ik beschouw de inbreng van de heer Bekkers als een advies om dat niet te doen en de motie pas aan het eind van het debat in stemming te brengen. Mevrouw Poppe mag hierop reageren.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik zie dat de heer Schaddelee hier iets over wil zeggen en dat wil ik eerst graag horen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik constateer dat de oppositie en de coalitie al over ordevoorstellen verdeeld zijn. Volgens mij hebben wij een motie van wantrouwen nog nooit naar voren gehaald en eerst in stemming gebracht. Het gebeurt vaker dat in de tweede termijn een motie van wantrouwen wordt ingediend door een van de partijen waarna wij keurig de tweede termijn afhandelen en aan het eind daarover stemmen. Het is gebruikelijk dat wij de stemming over die motie wel als eerste doen. Laten wij de tweede termijn doen zoals wij dat van plan waren.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Laten wij de tweede termijn voortzetten. Daarna heeft de gedeputeerde de mogelijkheid om te reageren.

De heer HOEFNAGESLS (D66): Mijnheer de voorzitter! Hiervoor hebben wij een griffie die kan aangeven hoe wij dit altijd doen. Als er twijfel is, laten wij dan de griffie vragen wat normaal is. Provinciale Staten hoeft hierover niet te debatteren.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik sluit mij aan bij de heer Hoefnagels.

De VOORZITTER: Op advies van de griffier stel ik vast dat het gebruikelijk is om de motie aan het eind van het debat in stemming te brengen. Daar houd ik mij aan vast, onder de constatering dat u altijd anders kunt besluiten. Daarvoor zie ik echter geen meerderheid op dit moment. Het punt van orde is daarmee afgehandeld.

Wij zijn gekomen bij de inbreng in de tweede termijn van mevrouw Lejeune.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Wij praten al veel te lang over de manier waarop de provincie het project heeft laten ontsporen en de administratie zodanig slecht op orde heeft dat wij niet in staat zijn om fatsoenlijk en tijdig verantwoording af te leggen over miljoenen die in 2017 zijn uitgegeven; het geld van de inwoners van onze provincie. Wat gaan wij doen om te voorkomen dat dit nog een keer gebeurt? Het is te zot voor woorden dat wij in de Staten een discussie hebben over hoeveel komma hoeveel miljoen aan wie is overgemaakt op basis van welke VTW.

Vorige week hebben wij een heel goed gesprek gehad over wat wij kunnen leren van onze fouten en wat wij kunnen leren van de rapporten die daarover opgemaakt zijn. Dat waren goede gesprekken waarbij wij niet alleen kritisch naar anderen, maar eveneens naar onszelf hebben gekeken. Openbaarheid en transparantie moet de norm zijn. Dat is iets wat mij is bijgebleven en waaraan wij nog regelmatig moeten denken. Wij moeten staan voor onze organisatie. Namen van medewerkers verschijnen in de krant met daaraan vergaande beschuldigingen gekoppeld. Dit zijn medewerkers die zich niet kunnen verdedigen. De politieke afrekening vindt plaats in deze zaal met het college van GS. Wij moeten blijven staan voor, achter en naast onze organisatie die ons heel hard nodig heeft.

Naarmate meer puzzelstukjes in elkaar komen ontstaat er wel een beeld. Wij zijn heel hard aan het lezen geweest en het beeld is dat er fouten zijn gemaakt aan de kant van de provincie en aan de kant van BAM. Aan beide kanten is alles op alles gezet om de schade te beperken en er voor de eigen partij zoveel mogelijk uit te halen. Daar is af en toe wat geknutsel aan te pas gekomen. Mensen zijn onder druk gezet om vooral niet te moeilijk te doen. Alles 'best for project': de tram moet rijden. Wat is precies het project waarover de Staten zich druk moeten maken? Volgens mij is ons hoofdproject dat het goed gaat met de provincie en dat wij de provincie goed besturen. Als wij dat zien als 'best for project', dan moeten wij blijven kijken naar wat voor ons het beste is om de provincie op een goede manier te besturen. Daar zouden wij eens wat meer naar moeten kijken. Ik hoop dat wij dat vanavond meenemen.

Ik dank de gedeputeerde voor de eerlijke en openhartige antwoorden. Al zijn wij wel van mening dat het college van GS in dit project niet altijd heeft gedaan wat wij van hem hadden mogen verwachten en dat wij daarin ernstig teleurgesteld zijn.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Kunnen wij met dit betoog concluderen dat u niet zal stemmen voor de motie van wantrouwen van de SP?

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Dat zullen wij overleggen in onze fractie als deze motie wordt ingediend.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! De motie is al ingediend.

De VOORZITTER: U krijgt alle gelegenheid om nog met uw fractie te overleggen.

De heer DECKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Voor de PVV-fractie was het doel van dit debat het tegenhouden van een vaststellingsovereenkomst waarmee wij de financiën afronden met BAM. De collega's van de SGP komen daartoe met een motie.

Het is verschrikkelijk om een debat aan te gaan met mijn handen op mijn rug, want mijn handen jeuken. Ik zou graag aan iedereen vertellen wat ik heb gevonden in het dossier. Het is niet fraai, laten wij dat vaststellen. Het vastleggen van stukken in dit huis is dramatisch. Verder begrijp ik niet dat de gedeputeerde zo bang is voor de BAM. Wat is er aan de hand? Iedereen die zich boos aan de poort meldt krijgt het kaartje van de huisadvocaat, omdat wij niet thuis zijn. Dat was zo bij het asbestdebaat. Er kon niet gepraat worden en wij moesten naar de rechter. De dames en heren die zich beklagden bij de kavels werden met een kluitje in het riet gestuurd. Volgens de Randstedelijke Rekenkamer schoot men hier meteen in een juridische kramp. Bij dit project staat de BAM aan de deur en is het knippen en buigen. Ik begrijp daar niks van.

Er komt een geheime sessie. Ik heb een gruwelijke hekel aan geheime sessies. Als wij deze toch voeren, dan zou ik graag een gedetailleerd overzicht krijgen van alle boetes die de BAM heeft betaald of zou moeten betalen voor overschrijdingen van de termijnen. Ik hoop dat dit overzicht er is. Anders zijn er nog een paar dagen om dit op te maken, al is dat achteraf. Het is een vereiste om dit overzicht in te zien wanneer de geheime sessie plaatsvindt.

Onze kritiek gaat niet over ambtenaren op de werkvloer. Dat zeg ik bij elke bijeenkomst en elke keer komt mijnheer Kocken bij de microfoon om te zeggen dat het wel zo is. Dat is niet zo. Wij staan achter deze mensen en gunnen hen een betere leiding en een beter bestuur. Daar hebben zij recht op en dat zouden wij hen moeten bieden, want anders gaan zij naar andere organisaties. Wij moeten zuinig zijn op onze medewerkers. Wij moeten alle onderzoeken serieus nemen die aanwijzingen geven dat het hier vrij slecht gesteld is met de leiding van dit huis.

Ik kan niet anders dan herhalen dat de ontslagen projectdirecteur gehoord moet worden door EY. De gedeputeerde heeft een toezegging gegeven, maar dat heeft hij een paar maanden geleden ook al gedaan. Daarom hoor ik het graag nog een keer. Regel dat. Bel morgen niet alleen de klokkenluider, maar ook zijn advocaat en regel dat hij kan verklaren. Dat is nodig voor de voortgang van het proces en voor het vinden van de waarheid.

In de eerste termijn heb ik stevige kritiek gehad op de gedeputeerde. Hij heeft de kans gehad om dit dossier met vrije handen aan te pakken, maar heeft die kans ruimschoots voorbij laten gaan. Hij had met de organisatie kunnen spreken. Hij had een jaar geleden met de klokkenluider en de projectdirecteur kunnen spreken. Dat is niet gebeurd. Daarop is hij en dit dossier verder ontspoord. Dat is bijzonder kwalijk, want dit debat was anders niet nodig geweest.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor de heer Dercksen zeggen dat het project het afgelopen jaar verder ontspoord is. Dat verbaast mij. Een jaar geleden stonden wij hier en lag er een nieuwe planning. Verschillende fracties, waaronder de PVV, waren erg kritisch op de nieuwe planning en zeiden smalend dat het meer zal kosten en langer zal duren. Daar lijkt het niet op uit te draaien. Hoezo is het dan verder ontspoord dan een jaar geleden?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! In de media heb ik van de week gezegd dat niemand hoopt dat het nog langer gaat duren. Er werd mij gevraagd of ik daarop een weddenschap wilde afsluiten. Dat heb ik geweigerd, maar niemand hoopt dat het langer duurt en dat het duurder wordt. Wij zitten binnen de kaders die er intussen zijn qua geld met de vraag of de betalingen rechtmatig zijn verlopen. Het is ontspoord in die zin dat wij het niet op de rails hebben gekregen om richting de accountant en de volksvertegenwoordigers te weten of de betalingen rechtvaardig zijn gedaan. Daarnaast zijn wij op zoek en wij zijn geen stap verder gekomen.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik constateer dat de heer Dercksen geen antwoord geeft op mijn vraag waarom hij concludeert dat het verder ontspoord is.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Het is verder ontspoord in de zin dat wij niet verder zijn gekomen met het verkrijgen van de jaarrekening en het achterhalen of betalingen al dan niet rechtmatig zijn gedaan. Daarvoor is dit spoeddebat aangevraagd: stop met betalen totdat je zeker weet dat je een gerechtvaardigde betaling hebt gedaan.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Maandag hebben wij geschorst om een dik rapport. Door de rapporten van Integis door te spitten is er inmiddels enige gewenning opgetreden aan de dikte van de rapporten. In vergelijking daarmee viel de dikte van dit rapport wel mee. 2017, 2018 en 2019 kan een illuster rijtje jaren zijn, namelijk drie jaren waarin de jaarrekening van de provincie onder de loep van de accountant komt te liggen. Wat dat betreft heeft de beantwoording van de gedeputeerde ons weinig helderheid gegeven. Onze vragen en zorgen zijn niet beantwoord en weggenomen. Ik had gehoopt dat het vertrouwen hersteld kon worden in dit debat, ook tussen de coalitie en de oppositie. Helaas rammelt de onderbouwing van de beantwoording. Alle punten die werden aangevoerd onder de afkoop van risico's zijn duidelijk bij de BAM geadresseerd en in voortgangsrapportages. Daar baal ik van. Dat is niet de manier waarop wij met elkaar het gesprek moeten voeren. Ik wil graag oprecht en integer in debat daarover.

Oprecht en integer heeft ook betrekking om de voorstelling van zaken richting de minister. Een verschil van inzicht is op zijn minst opvallend, want wij zijn al sinds februari vorig jaar bezig met een proces met de accountant. Als je in verbinding bent met de accountant, hoe ontstaat dan op zo'n cruciaal onderdeel verschil van inzicht? Het is een mooi excuus, maar geen uitleg van de situatie.

Wij hebben er geen vertrouwen in dat het proces van de nieuwe deal met de BAM goed gevolgd is. Het kan zo zijn dat de uitkomst hetzelfde is, dan maken wij dat vrolijk over. Het gaat ons echter over het proces dat wij voorkomen dat 2019 in het illustere rijtje van 2017, 2018, 2019 komt te staan. Laten wij dat met elkaar voorkomen. Daarvoor zal ik later een motie indienen om een second opinion uit te voeren waardoor wij het proces borgen, de oplevering voortgang kan vinden, de tram niet later gaat rijden en wij het proces kunnen bijstellen. Misschien zijn wij nog op tijd.

Wij zijn blij dat u geen aangifte doet tegen de klokkenluider, maar tegen het lekken van geheime informatie. Het is jammer dat het zolang geduurd heeft voordat u in gesprek gaat met de klokkenluider naar aanleiding van het debat met de heer Dercksen. Wij betreuren het dat er niet veel helderheid lijkt te zijn over de consequenties van het medewerkerstevredenheidsonderzoek. Wij gaan graag het proces in om die cultuurwijziging daadwerkelijk vorm te geven. Als wij vandaag daaronder een streep willen zetten, dan zijn er ingrijpende zaken nodig om de cultuur weer op orde te krijgen.

Wij dienen een motie in om de laatste deal met de BAM pas te tekenen op het moment dat er een onderzoeksresultaat ligt van externe deskundigen. Wij kunnen het ons niet veroorloven dat de fouten die in 2017 en 2018 gemaakt te lijken zijn in 2019 nog een keer worden gemaakt. In het kader daarvan vraag ik u op welke wijze u de schijn van belangenverstrengeling naar aanleiding van alinea 61 tot 64 van de openbare samenvatting verbeterd heeft bij het sluiten van deze laatste deal. Laten wij leren van wat wij in het verleden fout hebben gedaan. Laten wij werken aan het herstel van het vertrouwen. De ChristenUnie zei aan het einde van de eerste termijn mooi: wij komen er vast uit met elkaar, maar dan hebben wij stappen nodig van twee kanten.

Motie M2 (SGP): onafhankelijke toets

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 februari 2019;

constaterende dat:

de provincie in december een principeakkoord heeft gesloten met aannemer de BAM ter afronding van alle geschillen rondom de Uithoflijn;

overwegende dat:

- *de accountant onderzoek doet naar de rechtmatigheid van de betalingen die in 2017 aan deze aannemer zijn gedaan;*
- *tot het uiterste moet worden gegaan om te voorkomen dat er opnieuw twijfels rijzen over de rechtmatigheid van nieuwe betalingen in 2018 en 2019;*

spreken uit:

- *het principeakkoord te willen laten toetsen door onafhankelijke deskundigen, zo mogelijk onder leiding van de Randstedelijke Rekenkamer,*
- *de gehele POUHL hierin actief te willen betrekken, waarbij iedereen vrijelijk en desgewenst anoniem kan verklaren;*

dragen het college op:

de vaststellingsovereenkomst met de BAM niet te tekenen voordat dit onderzoek is afgerond en zolang als dit onderzoek loopt alle betalingen te bevriezen en gelden in depot te zetten bij een notaris.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Hoe komen wij hier uit? Dat was het mantra van onze eerste termijn en het mantra dat wij steeds in ons achterhoofd hebben gehouden, ondanks de dingen die gewisseld zijn. Het was niet continue even gezellig, fijn en leuk om hier bij elkaar te zijn. Waarom hebben wij dit spoeddebat aangevraagd? Daarvoor had de ChristenUnie twee duidelijke redenen. De eerste reden was de onrust rond het principeakkoord en de daarbij behorende bedragen die onder andere in de krant en op andere plekken gewisseld werden. De tweede reden was vanwege de correspondentie met de minister.

Wat de eerste reden betreft: de accountant bijt al bijna een jaar haar tanden stuk op de jaarrekening van 2017. Voor 2018 ligt er eveneens een winstwaarschuwing van de gedeputeerde die wij vanavond opnieuw hebben ontvangen. Ik ben er bang voor dat dit nog langer kan gaan duren dan de goedkeuring over 2017. Tegen die achtergrond vindt de ChristenUnie het totaal onverantwoord om tot het principeakkoord te komen. Daarvoor ontbreekt het vertrouwen. Wij vragen GS nadrukkelijk om de accountant hierover advies te vragen voor wij gaan tekenen en wij ons overleveren aan de BAM. Dat is onzes inziens de enige manier om te voorkomen dat wij nog jaren bezig zijn met het construeren van een kloppe verhaallijn om tot rechtmatigheid te komen. Ik ben benieuwd hoe de gedeputeerde hierop reageert, want dit is voor ons heel belangrijk. Wij zijn voornemens om de motie van de SGP op dit punt te steunen. Ik snap de bezwaren van de gedeputeerde tegen een second opinion en dit zou een mooi compromis kunnen zijn.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De heer Schaddelee sprak over het overleveren aan de BAM. Wat bedoelt u daarmee? Is dat hetzelfde als wat in de vaststellingsovereenkomst zit: een afspraak hoe wij met de risico's omgaan?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Dat is het precies. Je laat je voor ongeveer € 14.000.000 gijzelen door de BAM. Naar ons idee speelt de BAM blufpoker, onder andere bij de discussie rond de spoorconstructies. Wij gaan daar geld op inzetten, maar dat laten wij gijzelen en krijgen wij niet meer terug als uit de rechtszaak blijkt dat de provincie gelijk had.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat gaat over de Herijking Uithoflijn Planning. Wij hebben uitgebreid besproken dat wij waarschijnlijk duurder uit zijn als wij de risico's voor onszelf houden. Dat is het lastige met risico's, want je weet nooit 100% wat er gebeurt. Bij de vaststellingsovereenkomst proberen wij de zaak af te ronden. Dat houdt in dat wij straks kunnen kijken naar een rijdende tram. Ik kan niet plaatsen hoe zich dat verhoudt tot het overleveren aan de BAM. Wij hebben straks wat wij willen, namelijk een rijdende tram.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Een rijdende tram willen wij allemaal. Daarin zit geen meningsverschil tussen de partijen in dit huis. De vraag is hoeveel je daarvoor wilt betalen. Wij zeggen: laten wij dat goed onderzoeken door de accountant en laten wij ervoor zorgen dat de accountant geen twee jaar lang door dit huis hoeft te kruipen op zoek naar enige onderbouwing van een finale deal, terwijl wij al kunnen voorzien dat die deal lek te schieten is. Wij gaan een deal sluiten die bij voorbaat lek te schieten is. Los van wat je daarvan vindt moet de accountant daarbij een onderbouwing vinden. Die gaat zij daar niet bij vinden. Vraag dus eerst aan de accountant hoe zij daar tegenaan kijkt.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik heb de indruk dat de heer Schaddelee met zijn laatste opmerking vooruitloopt op een vertrouwelijke sessie die wij nog krijgen. Kunt u daarop een reactie geven? Ik heb van de gedeputeerde begrepen dat het uitstellen van de vaststellingsovereenkomst door een second opinion risico's met zich meebrengt met betrekking tot de kosten en de doorlooptijd van het project. Weegt u die mogelijke kosten en risico's af tegen de keuze om al dan niet tot een vaststellingsovereenkomst te komen?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Het is goed dat u die vraag stelt, want ik heb de gedeputeerde in de eerste termijn horen zeggen dat strikt formeel de overdracht en de finale afrekening los van elkaar te zien zijn. In het zakelijke verkeer zijn ze niet helemaal los verkrijgbaar, maar zij zijn wel los te zien van elkaar. Er is wel een paar weken speling mogelijk tussen deze twee dingen. Volgens mij kan de overdracht morgen plaatsvinden en daarna vragen wij een second opinion van de accountant. Er ligt een motie om een second opinion door een andere partij te laten doen. Ik snap dat het bezwaar hiervan is dat het meer tijd kost. De accountant is in staat om dat sneller te doen, want de accountant kent onze organisatie. Ik zie daarin de mogelijkheid dat de oppositie en de coalitie elkaar vinden. Wij zitten allebei ingegraven in onze eigen waarheden. Waarom zouden wij de accountant daar niet naar laten kijken en ons daarover laten adviseren. De accountant zit er voor ons.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben gezien dat de accountant veel tijd nodig heeft om tot bepaalde conclusies te komen. Hoeveel sneller is het dan als de accountant de second opinion uitvoert. In hoeverre is de afweging voor u van belang van de risico's van meerkosten als wij de ene of de andere weg begaan? Als de inschatting is dat het uitstellen van de vaststellingsovereenkomst een veel groter risico met zich meebrengt, dan is dat een onverstandige weg.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Dat ben ik met u eens. Wij zijn op zoek naar die afweging van een second opinion die voor zo min mogelijk vertraging zorgt. Dat is wat wij willen. Dat kun je scharen onder 'best for project'.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De heer Schaddelee stelt voor dat de accountant een second opinion geeft op de vaststellingsovereenkomst. Denkt u dat de accountant voldoende kennis heeft van infraprojecten om dat te doen?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Nee, maar het is de hoofdtaak van de accountant om de rechtmatigheid te controleren. Dat is het probleem van 2017 en zou het probleem van 2018 kunnen worden. Laten wij zorgen dat wij in 2019 niet voor het derde jaar op rij dat probleem over ons afroepen. Laat de accountant kijken naar de rechtmatigheid.

Het is goed dat wij vragen hebben bij dit onderdeel, want het is een zoektocht naar hoe je kunt komen tot iets dat ons bij elkaar brengt. Dat is ons mantra: hoe komen wij hier uit met elkaar.

Het tweede punt waarvoor wij dit debat aanvroegen gaat over de correspondentie met de minister. Wij hebben van de gedeputeerde gehoord dat het mondeling is gecorrigeerd naar de minister dat het toch anders zat. Met dat antwoord constateer ik dat er opnieuw niks is geleerd van de lessen van de Rekenkamer van vorig jaar, namelijk: stel alles op schrift en heb niet alleen mondeling contact. Daar zijn wij de afgelopen weken continu tegenaan gelopen. Dat was een hele cruciale les die wij aan onze laars

lappen op een belangrijk onderdeel. Om die reden vraag ik nadrukkelijk om een schriftelijk afschrift van die correctie aan de minister.

Hoe komen wij hier uit? In mijn eerste termijn had ik zes concrete vragen en voorstellen. Er zijn er drie die ik nog kort langsloop. De eerste is: ga in gesprek met de klokkenluider. Dat is eindelijk toegezegd. Ik sluit mij aan bij eerdere sprekers, onder andere PVV: wij houden dat in de gaten. Ga het doen, want ongetwijfeld hebben wij straks attenties in onze mailbox dat de gedeputeerde nog niks van zich heeft laten horen. Het tweede punt is dat het positief is dat er nog geen aangifte is gedaan. Ik pleit ervoor om daar wijs mee om te gaan en om eerst te werken aan het herstel van de relaties in dit huis. Ik heb nog eens gekeken naar de beroepsethiek van accountants. Het is heel belangrijk dat de accountant zoekt naar de rechtmatigheid. Daarnaast is een accountant beschikbaar als vertrouwenspersoon in het maatschappelijk verkeer. Misschien is het goed om bij nieuwe lekken en informatie die u wilt delen met de pers of de politiek te delen met de accountant.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een vraag over het laten controleren van de rechtmatigheid door een accountant. Waar vraagt u precies om? Het kan zijn dat de accountant zegt dat zij dat niet gaat doen. Wanneer bent u tevreden? Als de accountant alleen kijkt of iets op een juiste manier is aangeleverd?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Wij zijn in een enorme discussie met de accountant over de jaarrekening van 2017. Wij weten dat wij de jaarrekening van 2019 moeten laten controleren en dat de deal die momenteel gesloten wordt onderdeel zal zijn van de jaarrekening en daarmee onderwerp van de controle door de accountant. Ga dan vast naar de accountant toe en vraag: 'Dit is de deal waaraan wij werken. Jullie hebben geen verstand van dit hele spoortraject, maar jullie hebben wel verstand van hoe dit netjes financieel onderbouwd moet worden. Zullen wij even naar de deal kijken of dit te onderbouwen en uit te leggen is en of het past in de rechtmatigheidstoets die jullie gaan uitvoeren?' Volgens mij moet je de accountant niet vragen om alles tot het diepste detail vast te leggen en te controleren. Dat moet zij aan het eind doen na 2019 als de jaarrekening gecontroleerd wordt. Laten wij al wel vast het gesprek opzoeken met de accountant om te vragen of het houdbaar is wat wij momenteel aan het doen zijn.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Dat betekent dus dat het niet leidt tot de rechtmatigheid van de overeenkomst en dat u inhoudelijk geen vragen heeft bij de overeenkomst.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Dat laatste is te snel geconcludeerd. Wij hebben vragen bij de inhoud, maar daarover komen wij nog te spreken. Dat kunnen wij niet in het openbaar met elkaar delen. Het is wel goed om alvast het gesprek met de accountant op te zoeken. Wij moeten vooraf geen rechtmatigheidsgarantie vragen, maar het gesprek aangaan om te vragen of het houdbaar zou zijn en wat wij moeten doen om het goed te onderbouwen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! 50Plus kan heel kort zijn. Het kan niet dat er namen in de kranten worden genoemd. Namen worden zelfs bij een uitspraak van de rechter niet genoemd en gemarkeerd zodat je niet kunt zien om wie het gaat. De krant heeft persvrijheid, maar deze namen zijn aangeboden. Dat moeten wij in het vervolg zien te voorkomen, want de genoemde medewerkers kunnen zich niet verdedigen.

Er wordt steeds gezegd dat er fouten zijn gemaakt. Zover ik heb begrepen is dat tot op heden nog niet aangetoond, want de accountant is nog steeds aan het zoeken.

Ik spreek de dank uit aan de gedeputeerde voor zijn duidelijke antwoorden. Uitstel kan geen afstel meer zijn. Het kan wel leiden tot veel meer kosten en schadeclaims. Dan zijn wij zo € 14.000.000 verder. 50Plus is tegen uitstel en stemt tegen beide moties.

De VOORZITTER: Ik verzoek de Statenleden niet te luidruchtig overleggen. Het woord is aan de heer Kocken.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij zijn het debat in de eerste termijn begonnen met het stellen van een aantal vragen. Het grootste deel van die vragen is beantwoord door de gedeputeerde, waarvoor dank. Er blijft nog een vraag onbeantwoord. Deze stel ik opnieuw, hoewel ik vermoed wat het antwoord is. Er is gevraagd naar het bedrag van € 95.000 dat in de krant is genoemd als een bedrag dat nog gegeven moet worden aan iemand waarna wij niks meer zouden horen. Klopt dit?

De aanleiding om maandag en vandaag bijeen te komen is uiteengezet in de email die de heer Van den Dikkenberg vrijdag heeft geschreven en bevat een viertal punten. Allereerst de jaarrekening en de discussie over het stappenplan in relatie tot de communicatie met de minister. De gedeputeerde heeft wat ons betreft goede helderheid gegeven, ook over wanneer de accountant begonnen is, namelijk in november. De VVD vindt het buitengewoon spijtig dat de jaarrekening van 2017 er nog steeds niet ligt. Wij zullen de volgende keer vragen of een klokkenluidersmelding is doorgegeven aan de accountant, want daardoor is de vertraging ontstaan. Wij zijn blij dat hier hard aan gewerkt wordt en dat de lijnen met BZK open zijn.

Dan het principeakkoord met de BAM: de vaststellingsovereenkomst. Er werd duidelijk aangegeven dat wij deze nodig hebben om de tram snel te laten rijden, dat het aangaan van die overeenkomst binnen de kaders is de PS hebben meegegeven aan de gedeputeerde en dat het binnen die kaders de bevoegdheid van GS is.

De aangifte wegens smaad hebben wij besproken. Daarin is heel helder de houding naar voren gekomen van het staan voor de medewerkers en de organisatie. Het is goed om dat nog eens van de oppositie te horen. Wat mij betreft zetten wij hier een streep onder.

In de mail is er terecht gewezen op het medewerkerstevredenheidsonderzoek dat in het NRC werd vermeld. Die beelden waren schokkend, want wij hadden gehoopt dat het inmiddels beter zou gaan in de organisatie door de stappen die het college heeft gezet. Er is actief op ingezet en de provinciesecretaris heeft de Staten rond de zomer daarin goed meegenomen. Wij waren daar allemaal lovend over. Dan is het jammer dat de cijfers nog dit beeld geven. Wij hebben een overtuigende gedeputeerde gezien die nog beter zijn best gaat doen om te zorgen dat de structuuraanpassing die nodig is er komt om de cultuuraanpassing te krijgen. Die cultuuraanpassing is niet van vandaag op morgen gerealiseerd.

De motie van wantrouwen vind ik klinkklare onzin. Eerlijk gezegd had ik van de SP verwacht dat deze motie pas aan het einde zou zijn ingediend om eerst open te staan voor de beantwoording van de gedeputeerde.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Had mevrouw Poppe deze motie dan in een niet bestaande derde termijn moeten indienen?

De VOORZITTER: Ik stel vast dat mevrouw Poppe op hetzelfde punt wil reageren. Ik geef haar eerst het woord zodat de heer Kocken daarop kan reageren.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik heb deze motie ingediend met diens verstande dat wij het antwoord van de gedeputeerde willen horen en er dan een mogelijkheid bestaat dat wij de motie intrekken.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik had het liever andersom geformuleerd. Als de behoefte er was om die motie in te dienen naar aanleiding van de beantwoording van de gedeputeerde, dan zouden wij daarvoor een schorsing kunnen aanvragen via een punt van orde.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Het is jammer dat u niet accepteert wat een andere partij doet en dat wij allemaal moeten doen wat u leuk vindt. Er worden geen lieve koekjes gebakken, alleen lekkere.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Die lekkere koekjes brengen mij op de taart die u beloofd heeft als de jaarrekening er uiteindelijk ligt. Dat houden wij als wenkend perspectief voor ons.

Ik begrijp de gedachte achter de onafhankelijke toets. Wij hebben gehoord waarom de vaststellings-overeenkomst spoedig getekend moet worden. Er komt nog een bijeenkomst en het proces met de BAM is wel door externen begeleid.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Een van de argumenten was dat de oplevering en het tekenen gelijk moeten vallen, omdat het anders niet opgeleverd wordt. Volgens mij is daarvan geen sprake en kunnen wij dat rustig vragen. Ik vind het idee van collega Schaddelee wel interessant, want wij hebben de accountant hier in huis zitten. Laten wij haar vragen of deze onderbouwing voldoende is, bij wijze van spreken alleen door de oogharen kijkend. Dan doe je een geste door alleen te kijken of het klopt of niet. Alleen dat laat al zien dat wij niks te verbergen hebben voor elkaar. Ik snap niet waarom wij zo verhullend zijn en de deal pas achteraf verantwoord wordt.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dit is niet verhullend. Als een accountant in een organisatie aan het werk is, dan houdt zij door het jaar heen interimcontroles en overlegt met de organisatie hoe de administratie het beste kan plaatsvinden om te zorgen dat zij sneller klaar is bij de controle op de jaarrekening. Als het inderdaad een snelle slag zou zijn, dan kan de accountant er een paar uur naar kijken. Ik vrees echter dat het meer tijd gaat kosten. Als ik dan zie welke stappen zijn ingebouwd om te komen tot een rechtmatige overeenkomst, dan kunnen wij beter kiezen voor het doel dan dat wij het proces centraal stellen. Waarbij wij de gedachte overigens nog steeds begrijpen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor de heer Kocken dingen zeggen over externen die hebben meegekeken om tot de deal te komen. Wat heeft u daarvan gezien op papier?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb dat gezien in een van de vele stukken. Het waren teveel stukken om precies te zeggen in welk stuk ik dit gelezen heb. Ik heb eerder gezegd dat wij wat dat betreft op het punt hebben gestaan om te vragen om de vergadering later te houden.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik heb de wijsheid niet in pacht, maar wij hebben met een hele groep naar de 118 gekeken. Ik kan u verklappen dat het daar niet in staat. Wij moeten de gedeputeerde op dit punt op zijn blauwe ogen geloven dat er externe mensen hebben meegekeken en dat er al een second opinion is uitgevoerd, want dat is wat wij gehoord hebben. De les van het afgelopen jaar en alle rekenkamerrapporten is juist dat wij niemand op zijn blauwe ogen moeten geloven, hoe graag wij dat zouden willen. Wij moeten dingen op papier vragen van elkaar. Laten wij dit op papier vragen of laten wij de interimcontrole doen door de accountant en daarvan een afschrift vragen. Laat de heer Bekkers niet zo afschuwelijk zuchten, want ik snap dat hij het zat is. U moet het nog een maand volhouden.

De VOORZITTER: Uw laatste opmerking lijkt mij buiten de orde.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik ben verward door de opmerking van de heer Van den Dikkenberg. Hij zegt dat hij de accountant wil vragen om er door de oogharen naar te kijken. Ik ken de accountant inmiddels en zij doet van alles, maar een beetje door de oogharen kijken en advies geven zie ik de accountant niet doen. Ik vraag mij af wat u voor ogen heeft. De suggestie om de accountant te vragen is interessant, met een groot risico dat het veel tijd kost. Echter, uw suggestie kunt u toch niet menen?

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik ken de accountant als een consciëntieus werkend persoon. Als u haar vraagt iets door de oogharen te beoordelen, dan komt er een uitgebreide controle. Misschien zijn die oogharen nodig voor de heer Kocken om hem over de streep te trekken en de motie te steunen.

De VOORZITTER: Dank u wel heren. De heer Kocken dank u wel voor uw inbreng. Het woord is aan de heer Hoefnagels.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik ga een paar bedankjes plaatsen. De eerste is voor mijn collega-Stateleden, want ondanks dat wij het af en toe niet met elkaar eens waren, vond ik het een prettig debat dat op de goede manier gevoerd is. Als tweede bedank ik GS voor de beantwoording, want deze vond ik uitermate sterk. Wat dat betreft vind ik de motie van wantrouwen ver bezijden hetgeen terecht is.

Afgelopen maandag heb ik drie onderwerpen ingebracht. Ten eerste de organisatie. Daarover hebben wij al veel gesproken en op dat punt zitten wij allemaal dicht bij elkaar. Ik heb wat dingen opgeschreven. Vooral wat de heer Schaddelee heeft gezegd over de interne tegenspraak die je moet organiseren. Dat is moeilijk te organiseren. Daar zit een van de grootste aandachtspunten in deze organisatieontwikkeling. Ik wens GS en de huidige directeur daarmee veel succes om dit de komende maanden zoveel mogelijk op te starten. De cultuurverandering zal enige tijd nodig hebben, maar laten wij ervoor zorgen dat iedereen zijn zegje kan doen in elk organisatieonderdeel binnen onze provincie.

Het tweede onderwerp dat ik afgelopen maandag heb besproken was de accountant. De accountant is twee maanden bezig met de controle naar aanleiding van voorgaande rapportages. Ik vind het niet terecht dat wij de zeven maanden dat het Integis-rapport heeft geduurd daarbij optellen. De controle duurt inhoudelijk dus twee maanden. Dat er nog geen goedgekeurde jaarrekening ligt, is niet iets waaruit je kunt afleiden dat er iets aan de hand is. Daar blijf ik ver van.

Ten slotte heb ik de Uithoflijn besproken. Ik heb afgelopen maandag gezegd dat ik er alle vertrouwen in heb dat het de komende tijd goed komt en dat ik iedereen steun die daarmee bezig is. Ik heb gisteren stukken gelezen waaruit overduidelijk blijkt dat de slotafrekening prima door de beugel kan. Ik weet niet hoe dat exact is opgebouwd, maar dat is niet mijn taak om te weten. Ik verwacht dat het op de juiste manier gebeurt en dat de organisatie zaken leert van wat er in het verleden wellicht niet goed is opgeschreven. Ik heb er alle vertrouwen in dat het goed gaat.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik houd van de levenshouding van de heer Hoefnagels dat hij er vertrouwen in heeft, maar waarop baseert hij dat? Hoe verbindt hij dat aan de adviezen die wij vorig jaar kregen van de Rekenkamer om vertrouwen te hebben, maar dat zoveel mogelijk te baseren op schriftelijk vastgelegde stukken?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Het klopt dat zoveel mogelijk schriftelijk vastgelegd moet worden. Ik heb het er vandaag over gehad in mijn eigen project of wij alles hebben vastgelegd. Je hebt adviezen, spreekt met elkaar en op een gegeven moment wordt besloten hoe je het gaat doen. Op die manier ga je dan de VTW in. Niet al die adviezen daaromtrent zijn vastgelegd en geaccordeerd. Niet elk advies bij elke VTW staat op schrift. In de organisatie waarvoor ik werk komt af en toe een accountant langs die checkt hoe het zit en of het goed gaat. Dat is niet alleen aan het eind van het jaar.

De provincie loopt er tegenaan dat wij een dergelijk groot project voor het eerst hebben binnengekregen. Rijkswaterstaat heeft een interne accountant in dienst die daarop steekproeven neemt, net als andere organisaties. Dat heeft de provincie niet en wij kunnen er eens over nadenken om dat in te stellen. Vandaag is echter niet het moment om af te dwingen dat het morgen gaat gebeuren. Het kan een idee zijn om dat de komende tijd bij grote projecten te doen. D66 zegt echter niet dat wij daar vandaag mee moeten beginnen, want ik heb er geen vertrouwen in dat het niet goed gaat.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Hoor ik u met zoveel woorden zeggen dat het geen verkeerd idee is om de accountant eens langs te laten komen?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Dat hoort u mij niet zeggen. Ik zeg ook niet dat het de accountant moet zijn. Ik zeg dat het in projecten nuttig kan zijn om tussentijds te controleren hoe het gaat. Er worden audits uitgevoerd, maar het is handig om dat door de bril van de accountant te doen. Misschien gebeurt dat al, maar het is aan de organisatie om te kijken hoe dat geoptimaliseerd

kan worden. Dit is niet wat ik vandaag wens voor dit voorliggende stuk. Er is op afdoende wijze aangegeven dat dit correct is.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! De heer Hoefnagels had een interessante inbreng en zei belangwekkende dingen, zoals de opmerking dat dit voor de provincie een project in de buitencategorie is en andere organisaties hiermee aanmerkelijk meer ervaring hebben waarvan wij kunnen leren. Zou dat iets zijn om in het overdrachtdossier te plaatsen, zodat de lessen die uit dit project geleerd kunnen worden door een volgend college voldoende opgevolgd worden?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Ja, maar dat zal ook gebeuren. Wij hebben de adviezen van de Adviesraad Tram gezien. Waar hij tot een jaar geleden alleen advies gaf op de Uithoflijn, geeft hij inmiddels breder advies over andere zaken. De organisatie is een lerende organisatie en pakt dat al op. Ondanks wat er allemaal gesteld wordt, zie ik een lerende organisatie.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Op de agenda stond een debat naar aanleiding van de jaarrekening 2017. Daarover heb ik in mijn eerste termijn al gezegd dat het handig is om daarbij een controlebrief van de accountant te hebben. Ik herhaal nogmaals dat wij dat afwachten. Uiteindelijk zijn wij terechtgekomen bij een debat over de vaststellingsovereenkomst. De functie van de Staten is de controlefunctie. Wij moeten vaststellen of GS handelt volgens de kaders die door PS zijn vastgesteld.

Op 12 februari vorig jaar is het budget verruimd in verband met berichten dat er niet genoeg geld beschikbaar zou zijn. De nieuwe kaders zijn door PS vastgesteld voor de planning en de financiën, behalve een stem uit de VVD- en de PVV-fractie. De kaders die wij hebben vastgesteld zijn nagenoeg statenbreed. Daarop toetsen wij en dat controleren wij. Bij de beantwoording door GS naar aanleiding van vele vragen stel ik vast dat vooralsnog binnen de vastgestelde kaders wordt gebleven en wens ik GS succes met de afronding daarvan.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Het is fantastisch dat GS opereert binnen de kaders die wij vaststellen. Dat is de basis van hoe wij werken binnen deze politieke omgeving. Zegt u daarmee dat het niet uitmaakt zolang GS binnen de kaders blijft? Ik zou denken dat wij naar de samenleving, de accountant, de minister en iedereen moeten verantwoorden of wat wij binnen die kaders doen rechtmatig is.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Dat zijn twee vragen. De eerste vraag is of wij binnen die kaders werken. Ja, dat doet GS. Dat moet getoetst worden. Dat toetsen wij zelf of wij laten dat toetsen. Voor de jaarrekening hebben wij het instrument accountant. De accountant wil ik haar gang laten gaan om dat te toetsen, met een controlebrief bij ons te komen en te vertellen wat haar bevindingen zijn. Dan is het aan ons om de jaarrekening vast te stellen. Ik heb vaak horen zeggen dat de accountant de jaarrekening vaststelt, maar dat doen wij. In die zin past het in wat u zegt. Het gaat schuren als u zegt dat u mee wilt blijven sturen, ondanks de kaders die wij gesteld hebben. Dat proef ik uit uw woorden, maar u mag mij corrigeren als dat niet klopt. Dat betekent dat je een verandering wilt aanbrengen in de verhouding tussen GS en de Staten. Uit sommige opmerkingen kan ik begrijpen dat u dat zegt, maar zo functioneren dit orgaan en GS. Wij hebben dat mandaat gegeven aan GS. Wij zijn niet de tekenende partij. Ik heb de vergelijking al getrokken: het is gevaarlijk om tijdens het rijden de bestuurder van zijn stoel af te duwen en zelf het stuur over te nemen. Tussentijds kan niet vastgesteld worden of het rijbewijs door de nieuwe bestuurder wel gehaald is.

De VOORZITTER: Ik breng ik herinnering dat de heer Schaddelee op het nippertje de heer Westerlaken kon bevragen. Ik wil voorkomen dat er een nieuwe termijn aan gekoppeld wordt. De heer Schaddelee mag een laatste vraag stellen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Het is niet mijn intentie om het stuur over te nemen, maar zou het niet fijn zijn om de accountant alvast mee te laten kijken? Hoe kijkt u daar tegenaan en zou dat niet helpen om binnen de kaders rechtmatig tot een deal te komen?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! De accountant is bezig met die controle en ik wil het voorlopig zo houden dat de accountant dat afmaakt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De vraag is niet of wij zo nodig willen meesturen, maar er springt een grote roze olifant op onze nek en de conclusie van de heer Westerlaken is dat hij het pas een grote roze olifant vindt als de accountant dat zegt. Dat is het verschil tussen het CDA en de oppositie.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik stel vast dat de heer Dercksen geen vraag stelt, maar een opmerking maakt.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik begin met de gedeputeerde te bedanken voor zijn zeer uitgebreide beantwoording. Hij heeft ons meegenomen in zijn overwegingen en in de achterliggende informatie voor zover de vertrouwelijkheid dat toelaat. Dat waarderen wij zeer. De toezegging om ons verder te informeren in een geheime sessie begrijpen wij en achten wij heel wenselijk. Deze sessie zien wij met belangstelling tegemoet.

Voor de vergadering van vandaag hebben wij bijzonder veel stukken gekregen met bijzonder veel gegevens. Het was soms zoeken naar de informatie daartussen. Het is wel heel prettig dat er zoveel gedeeld is. Ik spreek waardering uit voor alle collega's die bijzonder veel inzet tonen voor dit onderwerp en dit kritisch volgen waardoor wij zoveel informatie krijgen. Daardoor is het soms zoeken naar de juiste informatie, maar als je zoveel vraagt dan krijg je zoveel. Wij moeten oppassen dat wij niet alles opvragen wat er ooit binnen het project Uithoflijn gedeeld, opgeschreven of verzonnen. Dat schiet zijn doel voorbij. Wij achten het verstandig dat de Staten daarin rolvast blijven. Als wij kijken wat er allemaal ligt, dan kunnen wij de gedachtegang en de afweging van het college volgen en begrijpen wij de risicoafweging en de kostenafweging. Uiteraard worden wij daarin in de geheime sessie nog nader meegenomen, maar op basis van de huidige informatie kunnen wij dat goed volgen.

Wij willen geen verdere vertraging riskeren. Dat lijkt ons zeer onverstandig. Wij zijn blij om te horen dat de infrastructuur morgen wordt overgedragen aan de provincie en dat later deze maand het proefbedrijf gaat starten. Dat is goed nieuws. Een jaar geleden hoopten wij dat binnen budget en binnen de planning. Inmiddels is dat gelukt. GroenLinks is daar blij mee.

Wij duiden de motie van wantrouwen meer als een emotie van wantrouwen. Wij zullen deze motie uiteraard niet steunen en vinden deze niet passend.

Er zijn zeker lessen te trekken voor de organisatie voor andere grote projecten. De zaken rondom de organisatiecultuur en de vastlegging zien wij als een belangrijke opgave voor dit college en zeker voor een volgend college om daaraan opvolging te geven. Daar liggen zeker nog opgaven.

De VOORZITTER: Dank u wel. Daarmee is de inbreng van de Staten in de tweede termijn voltooid en vraag ik de heer Straat om namens Gedeputeerde Staten u te antwoorden.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik kies ervoor om eerst in te gaan op de motie van de SP. Bijna een jaar geleden ben ik door u gekozen om naar een stevige bestuurscrisis het stokje over te nemen. Dat was een enorme eer en ik geniet elke dag van het werk dat ik mag doen, de kracht van onze provincie en de Utrechters voor wie dat allemaal mogen doen. Natuurlijk wist ik dat mij een enorm ingewikkelde opdracht te wachten stond. Eerlijk gezegd was deze nog groter dan ik dacht. Naast de Uithoflijn werd het mij snel duidelijk dat zowel de planning & controlcyclus en de organisatieontwikkeling mijn volle aandacht zouden vragen. Ik heb mij daarom twee belangrijke doelen gesteld, in mijn eigen woorden: rust in de tent en een rijdende tram. Ik geef onmiddellijk toe dat het laatste beter lukt dat het eerste.

Ik ben een doener. Ik heb niet stilgezeten de afgelopen maanden. Na uw beleidsaudit Mobiliteit is er hard gewerkt aan de planning & controlcyclus. Er ligt een mobiliteitsprogramma, een meerjareninvesteringsprogramma, een meerjarenonderhoudsprogramma, een aanpassing van de begroting, ruimte voor de versterking van de planning & controlcyclus en een plan voor de organisatieontwikkeling. Daarnaast lag er een flink aantal investeringsopgaven die uitgewerkt moesten worden: U-Ned, SUNIJ-lijn, Nieuwegein City, de N232, de spoorwegonderdoorgang in Maarsbergen, de Noordelijke Randweg Utrecht en de N201 heb ik nog voor u bewaard. Gelukkig is het gelukt om voortgang te maken met de Uithoflijn. Er lag een audit. Daarop is een verbeterplan gekomen waaruit de meeste punten inmiddels geïmplementeerd zijn. De doorrolbaarheid en de doorrijdbaarheid van het stationsgebied is gerealiseerd. De nieuwe tramremise is bijna klaar, het testbedrijf is afgerond en het busstation aan de centrumzijde is gereed. Op dit moment staan wij aan de vooravond van het proefbedrijf; binnen het budget en de planning.

Er is nog een blok aan mijn been: de jaarrekening. Ik had gewild dat deze klaar was, maar wij moesten wachten op het Integris-onderzoek. Sindsdien wordt er elke dag hard gewerkt aan de controle van de jaarrekening. Achteraf gezien ben ik te optimistisch geweest in de planning, vanuit de diepe wens dit pijnlijke proces zo snel mogelijk af te ronden om te voorkomen dat de minister een maatregel zou nemen. Dat is niet gelukt, maar ik heb het wel geprobeerd. Er zijn helaas fouten gemaakt in de communicatie met de accountant en met de minister. Dat mag u mij aanrekenen, ondanks dat inmiddels elk deel van het werkproces onder een vergrootglas ligt.

Ik kijk elke dag in de spiegel met daarop geplakt twee post-its met daarop de twee doelen die ik gesteld heb. Elke dag vraag ik mij af wat ik meer kan doen om te realiseren wat er nog moet gebeuren. Elke dag vraag ik mij af hoe ik uw vertrouwen steeds weer kan winnen met als laatste opdracht om de jaarrekening gereed te krijgen, intussen in de wetenschap dat de Uithoflijn heel binnenkort rijdt door de stad. Eerst in het proefbedrijf, maar later dit jaar met een dienstregeling voor alle Utrechters. Tegen de SP zeg ik: het is aan u de keuze of dit voldoende is. (Applaus)

De VOORZITTER: Het is niet gebruikelijk om u te uiten met een applaus.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Er ligt nog een paar vragen, onder andere van de SP of de VTW's openbaar gemaakt kunnen worden. Dat kan niet. Ik heb uitgelegd dat het over bedrijfsgevoelige gegevens gaat. De Statenleden hebben overigens recht om de VTW's in te zien. Ik stel voor dat u daarna niet klaagt dat het zoveel informatie is als u alle 400 VTW's plus bijlagen wilt doornemen. Ik blijf erbij dat het verstandig is dat wij aan de accountant vragen om hierover haar oordeel te vellen via de accountantscontrole.

De PVV heeft gevraagd of er een overzicht gegeven kan worden van de boetes op de termijnoverschrijding. Dat is mogelijk in de geheime sessie. Dan zullen wij dat aan u uitleggen. Sommige dingen gaan sneller dan wij in het debat bedenken, maar inmiddels heb ik bericht gekregen van de accountant dat er contact is geweest tussen EY en de voormalig projectdirecteur. EY heeft gezegd dat zij dit nog even wil afhouden in het licht van de voortgang van het onderzoek, maar inmiddels is er contact om de afspraak te realiseren. Dat is gelukkig gelukt.

Ik ontraad de motie over de second opinion. In de eerste termijn heb ik hierover veel gezegd. Ik heb nagedacht over de suggestie van de ChristenUnie om het aan de accountant te vragen. Afgezien of het de rol is van de accountant vrees ik voor de tijd. Onze ervaring is dat het gedegen gebeurt als wij het aan de accountant vragen. Omdat de accountant ons controleert is er misschien de wens om dat uit te besteden, zodat de vraag goed behandeld wordt. Ik denk dus niet dat het vragen van de accountant de oplossing is om er meer snelheid in te krijgen. Dat is geen oplossing voor uw probleem of het dilemma dat ik heb voorgelegd, namelijk dat wij door moeten met de vaststellingsovereenkomst. Daarom houd ik mij vast aan mijn bijdrage in de eerste termijn. Ik weet dat wij hierover van mening verschillen, maar dit is de verantwoordelijkheid van GS. Wij zullen de zorg dragen dat wij rekenschap kunnen afleggen over de vaststellingsovereenkomst en wij nemen onze verantwoordelijkheid om te tekenen

wanneer dat echt moet. Er ligt een aanbod om het goed door te nemen en het goed uit te leggen. Daar zit niet het punt om dat goed te organiseren.

U vroeg over de vaststellingsovereenkomst of wij voorkomen hebben dat er schijn van belangenverstrengeling is. In de eerste termijn heb ik u uitgelegd dat het de belangrijkste borging is dat wij externe begeleiding georganiseerd hebben. U zei dat u daarover niks kunt vinden in de stukken, maar het plan van aanpak voor de externe begeleiding zit bij uw geheime stukken. Ik snap dat het er veel zijn, maar het zit erbij. Dat proces zit in de afrondingsfase en wordt geborgd in een schriftelijke vastlegging door de externe begeleider die zowel op de inhoud als op het proces dit proces tussen de aannemer en de opdrachtgever gefaciliteerd heeft. Daar ligt de uitnodiging om te kijken of wij deze begeleider bij de informatiebijeenkomst kunnen krijgen zodat u vragen kunt stellen aan hem.

In een ding ben ik niet helemaal duidelijk geweest. Er wordt weleens gebeld met het ministerie om de voortgang te delen. Daarnaast wij hebben de beantwoording van uw schriftelijke vragen en aanvullende vragen voorafgaand aan dit debat over de specifieke uitleg hoe het is gegaan met het stappenplan naar het ministerie gestuurd om duidelijk te maken hoe het precies in elkaar zit.

De VVD heeft gevraagd of wij inzicht kunnen geven in de achterliggende stukken. Hierbij gaat het over het personeelsdossier. In een openbaar debat doe ik geen mededeling over het personeelsdossier.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Terug naar het contact tussen de voormalig projectdirecteur en de accountant. U zei dat er contact is, maar de vraag was: geeft u de projectdirecteur genoeg comfort om te verklaren wat hij wil verklaren? Dat er contact is ontslaat u niet van mijn verzoek om hem te vrijwaren van alle gevolgen van de verklaring die hij wil afleggen. Dat hoor ik graag bevestigd.

De heer STRAAT: Mijnheer de voorzitter! Ik probeer u gerust te stellen dat er blijkbaar al meer in gang was gezet dan wij in de eerste termijn wisten. Dat betekent dat het verder wordt uitgewerkt. Dit specifieke punt zullen wij bespreken met de accountant en als het nodig is met de voormalig projectdirecteur. Ik moet er even in duiken, maar wij hebben het in het onderzoek toegestaan. Ik kan mij voorstellen dat het gesprek met de accountant onder dezelfde voorwaarden mogelijk is.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Waarom moet het zo moeilijk? Er ligt een brief waarmee u hem oprecht probeert te vrijwaren. Daarover discussieer ik niet. Echter, als de projectdirecteur zegt dat hij een komma daar wil en een punt daar, wat niks aan de inhoud verandert, maar waardoor hij zich comfortabeler voelt om te kunnen verklaren, geef hem dan dat comfort. Probeer niet met allerlei ingewikkelde zinnen te zeggen dat u ernaar gaat kijken. Zeg dat u deze man het comfort geeft om te vertellen wat nodig is om de waarheid in dit dossier op tafel te krijgen.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Soms moet je formeel zijn. De brief gaat over de vrijwaring bij de medewerking aan het Integis-onderzoek. U vraagt om hetzelfde te doen in het gesprek met de accountant. Daar ga ik zeer serieus naar kijken. Wat mij betreft proberen wij dat op dezelfde manier te organiseren. Geeft u mij tijd om dat netjes te regelen, want ik kan mij voorstellen dat de betreffende persoon het prettig vindt als het op een goede manier schriftelijk wordt vastgelegd.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik zat wat notulen te lezen en twee tot drie maanden geleden ging het eveneens over de accountant en niet over Integis. Het gaat over de accountant en ik wil dat u zegt dat u dat gaat regelen, want u heeft de intentie al neergelegd. Hoe moeilijk kan het dan zijn dat u de intentie duidelijk maakt voor de voormalig projectdirecteur en zijn jurist, omdat u wilt dat hij verklaart. Anders komen wij nooit tot een jaarrekening.

De heer STRAAT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De brief waarop u doelt gaat over het Integis-onderzoek. Daarom moeten wij dat goed regelen. Wat mij betreft gaan wij dat doen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Wij zijn aan het eind gekomen van de beraadslagingen.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! In een ultieme poging de coalitiepartners tegemoet te komen, hebben wij het dictum van de motie iets aangepast. Wij willen de gewijzigde motie in stemming brengen. De eerste motie ging erover dat wij het college opdragen de vaststellingsovereenkomst met de BAM niet te tekenen voordat het onderzoek is afgerond. Het dictum is aangepast naar: "Wij dragen het college op de vaststellingsovereenkomst met de BAM te tekenen onder de voorwaarde van een positief advies van de onafhankelijke deskundigen en zolang als dit onderzoek loopt alle betalingen te bevroren en gelden in depot te zetten bij een notaris."

Motie M2a (SGP): onafhankelijke toets

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 7 februari 2019;

constaterende dat:

de provincie in december een principeakkoord heeft gesloten met aannemer de BAM ter afronding van alle geschillen rondom de Uithoflijn;

overwegende dat

- *de accountant onderzoek doet naar de rechtmatigheid van de betalingen die in 2017 aan deze aannemer zijn gedaan;*
- *tot het uiterste moet worden gegaan om te voorkomen dat er opnieuw twijfels rijzen over de rechtmatigheid van nieuwe betalingen in 2018 en 2019;*

spreken uit:

- *de vaststellingsovereenkomst te willen laten toetsen door onafhankelijke deskundigen, zo mogelijk onder leiding van de Randstedelijke Rekenkamer;*
- *de gehele POUHL hierin actief te willen betrekken, waarbij iedereen vrijelijk en desgewenst anoniem kan verklaren;*

dragen het college op:

de vaststellingsovereenkomst met de BAM te tekenen onder de voorwaarde van een positief advies van de onafhankelijke deskundigen en zolang als dit onderzoek loopt alle betalingen te bevroren en gelden in depot te zetten bij een notaris.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M2 is ingetrokken en vervangen door de motie M2a. Dat is een forse wijziging. De motie M2a wordt vermenigvuldigd en rondgedeeld en zal deel uitmaken van de beraadslaging.

Stemverklaringen.

De VOORZITTER: Ik vraag mevrouw Poppe of zij haar motie in stemming brengt of niet. Dan zal ik u allen in de gelegenheid stellen om bij de moties een stemverklaring te geven. De stemlijst wordt uitgedeeld.

Ik vraag mevrouw Poppe of zij de motie M1 handhaaft.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Kunnen wij twee tot drie minuten schorsen om de nieuwe motie te laten ronddelen? Anders stemmen wij over iets wat wij niet letterlijk kennen.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering tot 23.55 uur.

Schorsing van 23.49 uur tot 23.55 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Aan de orde is de besluitvorming over een tweetal moties. Ik wijs u erop dat u een stemlijst heeft gekregen waarop staat: motie M2. Daarvoor moet u lezen motie M2a, want de gewijzigde tekst is het onderwerp van onze besluitvorming. Ik had u beloofd dat ik eerst mevrouw Poppe het woord zou geven om te vertellen of zij motie M1 handhaaft.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Helaas hebben de woorden van de gedeputeerde ons niet overtuigd. Natuurlijk heeft hij veel goede dingen gedaan.

De VOORZITTER: Mevrouw Poppe, ik wil van u weten of u de motie handhaaft. Ik begrijp dat u dat doet. Straks krijgt u de gelegenheid om een stemverklaring af te geven. Dan beginnen wij met de stemverklaringen over beide moties in de volgorde van fractiegrootte. Als eerste geef ik de heer Kocken het woord.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wij hebben een stemverklaring bij motie M1. De VVD ziet een gedeputeerde die met passie en daadkracht zijn werk doet en de Staten goed meeneemt. Deze motie is voor ons onwettelijk overgekomen. Bij motie M2a waarderen wij de poging die is gedaan door de motie aan te passen. Wij hebben nog steeds de vrees dat dit leidt tot de ongewenste vertraging van dit project. Daarom zullen wij tegen deze motie stemmen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! In mijn tweede termijn heb ik al gesproken over de motie van de SP. Het is onwettelijk dat deze motie is ingediend. Dank voor de moeite die is genomen met motie M2a. Wij zien echter geen verschil met het dictum uit de eerdere versie. Daarom zullen wij tegen deze motie stemmen. Sorry.

De VOORZITTER: De heer Westerlaken heeft geen behoefte om een stemverklaring te geven.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De PvdA zal de motie van wantrouwen niet steunen. Op basis van vanavond hebben wij het vertrouwen niet verloren in de gedeputeerde. Wij gaan hem de komende weken nog wel kritisch volgen en kijken of hij uitvoert wat hij heeft toegezegd. Wij hebben het vertrouwen in hem vanavond niet opgezegd. Motie M2a zullen wij steunen, omdat deze motie een positieve insteek heeft en de vaststellingsovereenkomst getekend kan worden. Als de BAM en de provincie overtuigd zijn dat het een goede overeenkomst is, dan hoeven zij niet bang te zijn voor een onafhankelijke deskundige en zal het geld dat in het depot staat naar de BAM toevloeien.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De PVV heeft een stemverklaring bij de motie van wantrouwen. Wij zullen deze motie steunen. Niet specifiek voor wat er vanavond gebeurd is, maar deze gedeputeerde had met een schone lei kunnen beginnen. Hij had open naar de organisatie kunnen staan en een hoop misstanden kunnen vaststellen die de oppositie heeft vastgesteld. Hij had deze voor een belangrijk deel waarschijnlijk kunnen voorkomen, maar hij is doorgezwommen in het fuik waarin GS al zat.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Onze reden om de motie van wantrouwen te handhaven is de opeenstapeling van dingen die zijn misgegaan, dat wij nog steeds niet weten of de cijfers wel kloppen en dat de accountantsverklaring er nog niet is. Motie M2a zullen wij steunen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Gelet op de inzet van gedeputeerde Straat vindt GroenLinks motie M1 zeer ongepast, zonder enige aanleiding en zonder onderbouwing. Bij motie M2a vinden wij de mogelijke meerwaarde van deze motie kleiner dan de risico's die hiermee gepaard gaan voor de voortgang van het project, gezien de geleverde onderbouwing, deels in de geheime stukken.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! De ChristenUnie heeft een stemverklaring bij motie M1. Wij betreuren de hele gang van zaken rond de jaarrekening, de Uithoflijn en de finale overeenkomst zeer. Wij hebben veel waardering voor de manier waarop de gedeputeerde van-

avond zijn beantwoording heeft gedaan, maar wij blijven heel erg kritisch. De motie van wantrouwen vinden wij op dit moment echter iets te ver gaan. Deze zullen wij niet steunen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Na het vertrek van gedeputeerde Verbeek leek alle communicatie gestopt te zijn. Zij vertrok toen vrijwillig. Wij willen die situatie voorkomen. Daarom zullen wij de motie van wantrouwen niet steunen. Zeker om in contact te blijven en meer informatie los proberen te krijgen.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! De SGP heeft een stemverklaring bij motie M1. Het vertrouwen krijgt keer op keer een deuk, maar de in de openbaarheid besproken informatie en de punten van het debat bieden geen aanleiding om het vertrouwen in een gedeputeerde op te zeggen. Het hele college is verantwoordelijk voor de miscommunicatie naar de minister, omdat deze brief in het hele college is vastgesteld. Wij schorten ons oordeel op totdat de accountant klaar is met de controle in de vertrouwenskwesitie over de middelen. Bij motie M2a constateer ik dat de coalitie liever per brancard wordt afgevoerd dan dat zij strooit bij gladdigheid.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! 50Plus vindt de motie M1 niet rechtvaardig voor alle inzet en betrokkenheid van de gedeputeerde Straat. Wij moeten niet vergeten wat hij heeft aangetroffen. Hij heeft er enorm hard aan getrokken om het weer in het gareel te krijgen. 50Plus stemt tegen deze motie. Over motie M2a wil ik zeggen dat wij geen vertraging in de hand moeten werken. Deze motie voegt niks toe, behalve uiteindelijk meer kosten.

De VOORZITTER: Daarmee zijn wij aan het einde van de stemverklaringen gekomen en gaan wij stemmen over voorstellen en de moties.

Stemming.

De VOORZITTER: Wij gaan over tot de besluitvorming. Ik stel voor om eerst te besluiten over de drie sterstukken: een van afgelopen maandag en de twee sterstukken van vanavond. Daarna gaan wij over tot de besluitvorming over de moties, waarbij ik zal beginnen met de motie M1.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel bekrachtiging geheimhouding stukken mbt nadere overeenkomst met de combinatie de BAM voor het project Uithoflijn, PS2019BEM02.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel bekrachtiging geheimhouding inzake stukken Spoorgeschild, PS2019PS03.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel bekrachtiging geheimhouding inzake stukken MTO, PS2019PS04.

De VOORZITTER: Dan is aan de orde de besluitvorming over de twee ingediende moties.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de voorzitter! Moet er niet hoofdelijk gestemd worden over een motie van wantrouwen?

De VOORZITTER: U mag daarom vragen, maar dat hoeft niet.

Provinciale Staten verwerpen de motie M1. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PVV en SP.

Provinciale Staten verwerpen de motie M2a. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PvdA, PVV, SP, ChristenUnie, PvdD en SGP.

Sluiting.

De VOORZITTER: Wij zijn aan het einde gekomen van onze beraadslagingen. Ik dank u voor uw inbreng en wens u en wel thuis.

Einde van de vergadering om 00.06 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 25 maart 2019.

De voorzitter,

De griffier,